

Ny styrket-læreplan 2021

børnehuset
Næsdal

INDHOLDSFORTEGNELSE

VISION OG PROFIL	3
PROFIL	3
VISION	4
VÆRDIER OG PÆDAGOGISKE ARBEJDSMETODER.....	4
DET ENKELTE BARN'S TRIVSEL	4
ANERKENDEDE PÆDAGOGIK OG DEFINITIONSMAGT	4
ZONEN FOR NÆRMESTE UDVIKLING.....	6
FLOW OG BØRNE'S SPOR.....	6
SANSE MOTORIK	7
DET FÆLLES PÆDAGOGISKE GRUNDLAG	11
BØRNESYN, DANDELSE OG BØRNEPERSPEKTIV.....	11
LEG, LÆRING OG BØRNEFÆLLESKABER	13
LÆRINGSMILJØ	16
FORÆLDRESAMARBEJDE	19
SAMMENHÆNGE – FRA HJEM TIL VUGGESTUE.....	21
SAMMENHÆNGE - FRA VUGGESTUE TIL BØRNEHAVE	23
SAMMENHÆNGE - FRA BØRNEHAVE TIL SKOLE	24
BØRN I UDSATTE POSITIONER	25
INDDRAGELSE AF LOKALSAMFUNDET	27
PÆDAGOGISK DOKUMENTATION OG EVALUERINGSKULTUR	28
METODER.....	29
UNDERSØGELSESFELTER.....	30
<i>Undersøgelsesfelt i børnehaven.....</i>	<i>31</i>
<i>Undersøgelsesfelt i vuggestuen</i>	<i>33</i>
DE SEKS LÆREPLANSTEMAER I BØRNEHUSET NÆSDAL.....	36
ALSIDIG PERSONLIG UDVIKLING I BØRNEHUSET NÆSDAL.....	36
SOCIAL UDVIKLING I BØRNEHUSET NÆSDAL	39
KOMMUNIKATION OG SPROG I BØRNEHUSET NÆSDAL.....	43
KROP, SANSE OG BEVÆGELSE I BØRNEHUSET NÆSDAL.....	46
NATUR, UDELIV OG SCIENCE I BØRNEHUSET NÆSDAL.....	49
KULTUR, ÆSTETIK OG FÆLLESSKAB I BØRNEHUSET NÆSDAL.....	52

Vision og profil

Profil

Børnehuset Næsdal er et privat børnehus for børn i alderen 0 - 6 år, som blev etableret den 1. maj 2007.

Børnehuset er beliggende på den landskønne Lammefjord, mellem Asnæs og Fårevejle på adressen Næsdal 40, 4550 Asnæs i Odsherred Kommune, oprettet i en gammel landejendom, som blev nyistandsat i 2006, med formålet at åbne en privat institution. For at kunne tilgodese den enkelte familie, har vi valgt at have fuld åbningstid (6-17) alle dage, samt ingen lukkedage.

Vores grund ligger ud til åbne marker, og vi sætter stor pris på vores smukke natur. Vi vægter udelivet højt og alle børn, store som små, er ude så meget som muligt, hele året rundt og i al slags vejr.

I vores dagligdag gør vi brug af de ressourcer, der er til rådighed i vores lokalområde, bl.a. i forbindelse med vores madordning, hvor vi samarbejder med lokale virksomheder og landmænd. På denne måde får børnene kendskab til "fra jord til bord", og inddrages i tilblivelsen.

Det samlede børnetal er gennemsnitligt 70 børn, men det varierer mellem 60 og 80 børn over et år fra maj til maj. I 0-2 års alderen har vi omkring 20-30 børn og ca. 40-50 børn er 3 – 6 år set henover et år. I overgangen fra vuggestue til børnehave har vi altid "reserveret" pladser til børn der kommer fra dagplejeregion, således at årgangene først bliver fyldt op, når de når børnehavealderen. Vi har indrettet os med et samlet legeplads-areal på 3.000 m², som svarer til 50 m² pr. barn ude og selve børnehuset er på 600 m², som svarer til 10 m² pr. barn inde, så der er masser af plads til at kunne udfolde sig på.

Børnene er årgangsopdelte, med 2-3 primære voksne pr. årgang i børnehaven og 3-4 primære voksne i vuggestuen. Personalesammensætningen i Børnehuset Næsdal består af pædagoger, pædagogmedhjælpere, pædagogiske assistenter og pædagogstuderende. Heriblandt har vi en motorikvejleder, massageterapeut og en kost-og ernæringsvejleder.

Børnehuset blev en realitet efter ønske om et stærkt alternativ til de kommunale daginstitutioner og med en vision om at sætte det enkelte barn i centrum, særligt ud fra en sansemotorisk tilgang. En vision der er under konstant udvikling til glæde for alle børn i børnehuset, og som lyder således:

Vision:

I Børnehuset Næsdal bygger vi vores hverdag op om, at give vores børn den bedste start og de bedste forudsætninger for optimal trivsel, læring, udvikling og dannelse, særligt gennem en sansemotorisk tilgang til det enkelte barn og børnegruppen, med udgangspunkt i børnenes perspektiv.

Værdier og pædagogiske arbejdsmetoder

Det enkelte barns trivsel

Det enkelte barn er i centrum, og det er den helt nære omsorg og de basale behov, der er i fokus. En tryk tilknytning, nærværende og anerkendende pædagogiske voksne, som glædes og begejstres sammen med barnet og børnegruppen, skal sammen med en fokuseret sansemotorisk tilgang til børns leg og læring, udgøre fundamentet for det gode børneliv i Børnehuset Næsdal.

Vi fortæller mere om vores arbejde med det enkelte barn under afsnittet "Børnesyn, dannelse og børneperspektiv" i gennemgangen af det fælles pædagogiske grundlag.

Anerkendende pædagogik og definitionsmagt

I Børnehuset Næsdal står den anerkendende pædagogik som fundamentet for vores arbejde med det enkelte barn og børnegruppen. Hvert barn er unikt, og det er de pædagogiske voksnes fornemmeste opgave, at kunne sætte sig i barnets sted og se verden fra barnets perspektiv.

Det kræver tid, nærvær, tryghed og tillid at kunne aflæse barnet, at få barnet til at føle sig set, hørt og forstået, så vi dermed kan forsøge at finde intentionen bag barnets handlinger. Det kræver at vi sætter ord på barnets følelser og handlinger, respekterer barnets følelsesmæssige grænser og støtter og guider, når det er svært. Vi skal sørge for at barnet føler sig som skaber af eget liv, som et uerstatteligt individ med værdifulde bidrag til fællesskabet og børnegruppen. Vi skal anerkende

og skabe tid og plads til nysgerrigheden, idéerne, forsøgene og gå-på-modet, så vi – gennem barnets egen aktive handlen – styrker barnets selvværd.

Vi skal være opmærksomme på, at nå rundt om alle børn. Vi skal have som mål at se, høre og forstå alle børn, og være særligt opmærksomme på de børn, som ikke nødvendigvis selv kræver de pædagogiske voksnes opmærksomhed.

Vi skal i vores pædagogiske læringsmiljøer sætte barren lige tilpas højt, så barnets egen drivkraft og vilje fører barnet videre i sin udvikling, og vi skal sørge for at vores pædagogiske læringsmiljøer, såvel ude som inde, understøtter børnegruppens mulighed for at danne fællesskaber, udvikle legene og danne flow. Vi skal som pædagogiske voksne derfor kunne vurdere, hvornår vi skal gå foran, ved siden af og bagved, for bedst muligt at understøtte trivslen i børnegruppen og udvikle børnenes evne til empati og fællesskabsfølelse, og til at se hinanden som ligeværdige medskabere af fællesskabet.

Som en del af vores anerkendende tilgang og kommunikation med barnet, har vi særligt fokus på den definitionsmagt, der ligger i relationen. Det gælder både i de pædagogiske aktiviteter såvel som i rutinesituationer, f.eks. ved bleskift eller i garderoben. Selvom vores relation til barnet er baseret på ligeværd, skal vi være særligt opmærksomme på, hvordan vi svarer børnene, sætter ord på deres handlinger og hvad vi vælger evt. ikke at svare på, da alt dette har betydning for barnets opfattelse af sig selv. Når relationen er præget af nærværende pædagogiske voksne, som giver sig tid og er nysgerrige på barnet og dets interesser, ligger der ligeså meget læring og udvikling i en garderobesituation, som i en pædagogisk planlagt aktivitet, da det er kvaliteten af relationen og den fælles opmærksom, som er afgørende.

Zonen for nærmeste udvikling

I Børnehuset Næsdal forsøger vi at danne læringsmiljøer som hele tiden er under forandring, og som dermed skubber til børnenes og børnegruppens grænser for, hvad der er muligt for den enkelte og hvad man kan opnå sammen. Ifølge den russiske børnepsykolog Lev Vygotsky, kan man kun lære *godt*, dér hvor det både er sjovt og svært og lykkes lidt – dette kaldes den nærmeste udviklingszone. Vi skal tage udgangspunkt i dét sted, hvor barnet er – og vise det næste trin frem imod målet. Den nærmeste udviklingszone er den zone, der opstår mellem, hvad barnet kan klare alene, og hvad barnet kan klare under vejledning. Det vil sige, at barnet skal udfordres – men ikke mere end, at barnet alligevel skal kunne følge med.

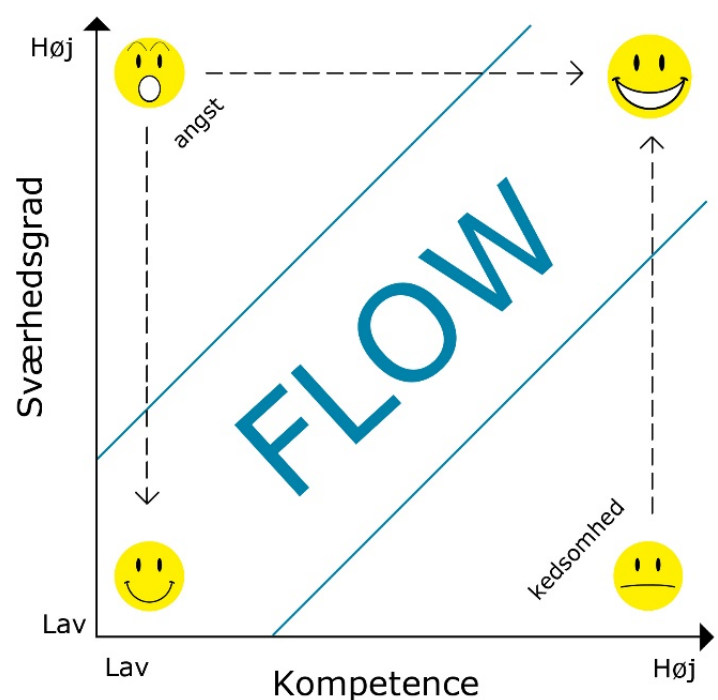
Kan selv: Ligger udfordringen inden for det, barnet kan klare alene, sker der ingen udvikling.

Kan ikke endnu: Ligger udfordringen uden for barnets nærmeste udviklingszone vil barnet føle sig frustreret, og der vil ikke finde nogen læring sted.

Kan med hjælp: Ligger udfordringen derimod inden for barnets nærmeste udviklingszone, vil der ske en læring.

Flow og børnenes spor

I Børnehuset Næsdal arbejder vi med at følge børnenes spor. Dette gælder både i løbet af dagen i de enkelte legesituationer, samt i vores planlægning af aktiviteter og pædagogiske forløb og temauger. Barnet og børnegruppen viser os vejen gennem deres fantasi, kreativitet og nysgerrighed. De viser os hvem de er, hvad der interesserer dem og hvilke ressourcer og kompetencer de har at bygge videre på gennem legen. Gennem vores observationer af børnenes leg, kan vi udvikle vores læringsmiljøer, så de inspirerer og opmuntrer

til fortsat leg og videreudvikling af denne – dette gælder både i de spontant opståede behov i løbet af dagen og i de interesser der strækker sig over længere perioder.

Flow er en særlig tilstand af fordybelse, engagement og fokuseret opmærksomhed. Selve flowoplevelsen er præget af en fornemmelse af mestring og ”opslugthed”, og samtidig ændres tids- og selvfølelsen. Dvs. der skal være et match imellem forudsætninger og sværhedsgraden.

”Flow er en fornemmelse af, at ens færdigheder står i passende forhold til de foreliggende udfordringer i et målrettet handlingssystem, som afgiver tydelige signaler om, hvor godt man klarer sig. Koncentrationen er så intens, at der ikke er nogen opmærksomhed til overs til at tænke på noget uvedkommende eller til at bekymre sig over problemer. Bevidstheden og tidsfølelsen ændres” (Flow i hverdagen – navigation mellem stress, kaos og kedsomhed - Ørsted Andersen & Hanssen, 2013).

Både når det gælder zonen for nærmeste udvikling, flow og børnenes spor, skal vi naturligvis kunne støtte, guide og skubbe lidt på, alt efter aldersgruppe. Gælder det de kommende skolebørn, vil der i højere grad være situationer, hvor vi skal lidt uden for kompetenceområdet, så dette kan læres i trygge, kendte rammer.

I Børnehuset Næsdal har vi lagt særligt fokus på de mange overgange, der sker i løbet af en dag – f.eks. når vi skal fra legepladsen og ind og spise. Det kræver meget af børnene, at skulle omstille sig fra at være fordybet i en aktivitet eller leg, til at skulle følge en masse anvisninger om tøj, håndvask, bordskik osv. Vi forsøger derfor at tage børnenes perspektiv og være opmærksomme på, hvordan vi får afsluttet en aktivitet og hvordan vi herefter inviterer til det, der skal ske bagefter, så alle børn kan føle sig klar, til at være en del af det store fællesskab i årgangene ved spisningen.

GLADE BØRN LÆRER BEDST.

Sansemotorik

Sansemotorikken er vores primære tilgang til det enkelte barn og børnegruppens trivsel, læring, udvikling og dannelse.

I ordet "sansemotorik" ligger den forståelse, at sanser og motorik hører sammen. Ingen af delene kan stå alene. Vores hjerne modtager utallige sanseindtryk via kroppen – sanseindtryk er næring til vores nervesystem, ligesom føde er næring til vores krop. Når kroppen er i bevægelse, giver det nye indtryk, der lagres og organiseres og dermed giver nye erfaringer og gør barnet i stand til at kunne begå sig i børnegruppen. Det er derfor vores opgave, at skabe læringsmiljøer med passende udfordringer som gør, at børnene mødes af mange direkte sanselige indtryk.

Der er efterhånden ikke længere tvivl om, at en god sansemotorisk udvikling er et vigtigt fundament for læring. *"Bevægelse sætter bl.a. gang i hjernens kemiske processer og frigiver neurotransmitterstoffer, der fremmer velbehag, positivitet og motivation, der er vigtige forudsætninger for læring. Derudover er bevægelse godt for kropsfornemmelsen. Bevægelse vækker vågenhed i krop og hjerne, skaber gode rammer for sociale relationer osv."* (s. 7 laeringsrum.dk/sansemotorik)

I Børnehuset Næsdal arbejder vi med motoriktræet, for at understøtte det enkelte barns udvikling.

Træet er inddelt i følgende 3 dele:

Roden/hjernestammen:

Grundmotorik

Grundmotorikken ligger i rødderne, dette er det nederste og derfor det grundlæggende for barnets udvikling. Er der "rod i systemet" skal man altid starte med at sørge for at rødderne har fået den optimale næring. Grundmotorikken er uafhængig af geografi, økonomi m.m. Den er ens i alle aldre og sættes altid i gang af barnet selv, med opmuntring fra forældre, søskende og pædagogiske voksne, som barnet kan spejle sig i.

Eksempler på grundmotorik: Løfte hovedet, trille, kravle, gå.

Stammen/det limbiske system/følelser:

Grundlege

Grundlege er de lege som styres af barnet selv, det er de lege, der kan leges af alle i hele verden, uanset hvilken kultur og social kontekst, barnet befinder sig i. Hvis de pædagogiske voksne sætter en leg i gang, vil det for barnet være en læringsproces. Dvs. disse lege trives bedst i et miljø hvor den voksne "blander sig – udenom".

I grundlegene lærer barnet af egne erfaringer via kroppen, at indgå i sociale relationer og at tilpasse sig fællesskabet. Når grundlegene er blevet en erfaring og er automatiseret, vil barnet kunne overføre disse til at lege med andre børn, dvs. *sociale grundlege*. Grundlegene er således med til at opbygge barnets *selvagens* – dvs. barnets evne til at have et dobbeltrettet fokus, på sig selv og den anden. Dvs. barnet kan føle og reflektere over sig selv, samtidig med at det kan føle og reflektere over den anden.

Eksempler på grundlege kan være: Løbe, hoppe, gynge, bryde, abe efter.

Kronen/hjernen:

Færdigheder

Færdigheder er noget der kommer udefra - altså en læring via hjernen. Her er det de pædagogiske voksne der er ansvarlige for at skabe læringsmiljøet, sætte aktiviteter i gang og evt. gå foran og være styrende i en aktivitet. For at kunne styre færdighederne er børnene afhængig af en god grundmotorik og gode grundlege.

Eksempler på færdigheder kan være: At cykle, regellege, skrive bogstaver.

"Hvis roden på et træ er vissen eller rådden, vil hele træet visne! Hvis grundmotorikken er dårlig, vil de følgende udviklingstrin visne! Altså vil grundlegene ikke blive leget, og færdighederne udebliver!" (Brodersen og Pedersen, *Grundmotorik – testning og træning*, s.40)

For at kunne leve op til vores vision - *"I Børnehuset Næsdal bygger vi vores hverdag op om, at give vores børn den bedste start og de bedste forudsætninger for optimal trivsel, læring, udvikling og dannelse, særligt gennem en sansemotorisk tilgang til det enkelte barn og børnegruppen"*, er vores

opgave at skabe pædagogiske læringsmiljøer, og altså ikke kun aktiviteter, som hele dagen igennem understøtter dette. Vi som pædagogiske voksne skal støtte barnet i dets sansemotoriske udvikling, dvs. vi skal sørge for et inspirerende legemiljø, med udfordringer der hele tiden vækker barnets nysgerrighed og lyst til at give sig i kast med nye udfordringer. For at kunne give børnene disse flow-oplevelser, skal vi som pædagogiske voksne skabe tid og rum til denne fordybelse, og være opmærksomme på vores egen deltagelse og placering ift. børnegruppen.

Børn med en god sansemotorik leger bedre, har det bedre fysisk, psykisk, socialt og bliver mindre "forstyrret" i deres læring.

Det fælles pædagogiske grundlag

Hvordan kommer de 5 centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

- Børnesyn
- Dannelse og børneperspektiv
- Leg
- Læring
- Børnefællesskaber

Børnesyn, dannelse og børneperspektiv

Den første og allervigtigste opgave for de pædagogiske voksne er, at få opbygget en tryk tilknytning i relationen til det enkelte barn. Dette kræver at der er tid, ro og nærvær når relationen skal opbygges. For at vi kan få opbygget en relation der bygger på tryghed og tillid, kræver det et tæt samarbejde med forældrene, både i form af den daglige kommunikation og ved opstartssamtaler/overleveringssamtaler – da det er et fælles ansvar at sikre, at overgangen fra hjemmet til børnehuset og fra vuggestuen til børnehaven, bliver så genkendelig og forudsigelig for barnet som muligt. I vores børnehus har vi ikke en "køreplan" for hvordan en indkøring skal forløbe, vi tager udgangspunkt i den enkelte familie, selvfølgelig med fokus på barnet og dets forudsætninger.

Overgangen fra vuggestuen til børnehaven kan være en stor omvæltning for både barn og forældre. Her er andre voksne, andre rutiner, andre lokaler osv., selv om vi alle har hjemme under samme tag. Derfor er det vigtigt, at børnene får mulighed for at få kendskab til de nye omgivelser, og stadig være i trygge rammer, så det er børnenes egne nysgerrighed, gå-på-mod og lyst, der ligger til grund for selve overgangen til børnehaven. Har det enkelte barn herefter behov for ind imellem at søge i sikker havn, i trygge omgivelser og med kendte pædagogiske voksne, sørger vi for, at der er mulighed for dette. Vi skal sørge for, at underbygge barnets egen drivkraft i overgangsprocessen.

Når den trygge tilknytning til de nye omgivelser er opbygget, har barnet overskud til at udvide sin verden og blive en aktiv deltager i børnefællesskabet.

Som beskrevet i vores profil og vision, er det det enkelte barns egen rytme, vi vægter højt, og overordnet vil det sige at, det vi stræber efter er at hjælpe børnene ift. :

” Vi sover når vi er trætte, vi spiser når vi er sultne, vi leger når vi har lyst og vi tisser når vi skal.”

Dvs. at vi fra dag til dag, og fra time til time, må aflæse det enkelte barn, og hjælpe det til at kunne indgå i børnegruppen og i dagens planlagte pædagogiske aktiviteter. At vi lytter og anerkender barnets egen rytme, gør en stor forskel for barnets opfattelse af sig selv som individ, med ret til medbestemmelse og medskaber af dets egen hverdag.

Eksempel:

Har det været en dårlig morgen derhjemme, har barnet sovet dårligt, er barnet blevet vækket eller måske har tiden ikke været til, at få spist sig mæt hjemmefra eller til den ekstra krammer, der gør, at barnet er klar til at sige farvel til mor eller far ved afleveringen?

Her ligger der et særligt ansvar hos den pædagogiske voksne, som tager imod barnet, i at få videregivet disse for barnets dag, vigtige oplysninger. Det er de pædagogiske voksnes opgave, at afdække årsagen til barnets handlinger, se barnet bag handlingen og så må vi på bedste vis dække barnets basale behov for mad, søvn, ro, tryghed, nærvær og omsorg. Så nytter det ikke, at vi kræver at barnet skal kunne indgå på lige fod med resten af børnegruppen, hvis barnet fra starten af, er i underskud på et eller flere parametre. Vi må møde børnene dér hvor de er, i børnenes her og nu.

Hvis vi vælger at se situationen fra barnets perspektiv, har barnet ofte selv svarene, hvis vi lytter og giver tid. Selv de alleryngste vuggestuebørn kan give tegn til f.eks. træthed og sult.

I Børnehuset Næsdal arbejder vi med fokusgrupper. Fokusgrupperne er ikke fastlåste ift. børnesammensætning og aktivitet – det er den pædagogiske voksnes ansvar at sammensætte fokusgruppen ud fra børnegruppens behov den enkelte dag.

I vores pædagogiske praksis skal vi derfor sørge for, at det enkelte barn bliver mødt af nærværende, anerkendende voksne, som gennem en tryk relation kan aflæse barnet og handle

derpå. Hos os skal der være plads og tid til at kunne trække sig fra en leg eller en aktivitet, der skal være fokus på opmuntring til deltagelse, med positive forventninger og tillid til barnets personlige kompetencer, og nærvær og ro til at blive hjulpet videre.

På denne måde sikrer vi, at barnet føler medbestemmelse og meningsfuldhed, og er en aktiv deltager i sin egen hverdag. Når barnet bliver mødt i sine initiativer og sine udtryk, udvikles både selvstændighed – ”jeg kan, jeg tør”, selvværd – ”mine holdninger er vigtige, jeg har ret til at være mig”, kropskendskab – ”min krop og psyke hænger sammen, jeg kan mærke hvad jeg har brug for” og sociale kompetencer – ”jeg kan tage medansvar, jeg kan bidrage og jeg er en del af et fællesskab”. Alt sammen værdier og en dybere form for læring, som sætter spor i barnets generelle dannelse.

Leg, læring og børnefællesskaber

For at kunne trives i meningsfulde relationer, kræver det sociale færdigheder og mulighed for at øve sig i disse. I Børnehuset Næsdal sørger vi for, at børnene er del af fællesskabet – både i deres årgang med jævnaldrende, og på tværs af aldersgrupper. Hos os er børnene årgangsopdelt, så er barnet født i 2018, er det sammen med andre børn der er født samme år. Hermed følges man med sin årgang fra start til slut, helt fra vuggestue til skolestart.

Denne fælles historie er med til, at give børnene en fælleserfaring, f.eks. ”dengang vi var små nede i vuggestuen og dansede rundt til musik i nederdel og bare maver”. Dette giver en fællesskabsfølelse, hvor hver og én er en værdifuld del af børnefællesskabet, som med sit unikke bidrag til disse oplevelser, har været med til at opbygge positive sociale erfaringer.

Vi skal i de enkelte årgange sørge for et læringsmiljø, hvor der er plads til alle og hvor man kan øve sig og udvikle sine sociale kompetencer. Vi skal være opmærksomme på, om alle børn er en aktiv del af et legefællesskab og om de har mulighed for, at spejle sig i meningsfulde legerelationer. Oplever vi dette ikke er tilfældet, skaber vi rum for mindre børnegrupper, hvor der er mulighed for at danne nye legerelationer, prøve nye roller og afprøve kompetencer i nye sammenhænge. Det er vores erfaring, at disse fokusgrupper gør, at børnene i samspil med en pædagogisk voksen bedre kan deltage på egne præmisser, og at børnene får øjnene op for hinanden på en ny meningsfuld måde. Vi skal i tilrettelæggelsen af vores fokusgrupper, have særlig opmærksomhed på de udsatte børn, som har brug for ekstra støtte og guidning.

Uanset hvem man er eller hvilke forudsætninger man har, så har alle børn en plads i fællesskabet og derfor skal vi også sørge for at skabe venskaber på tværs af hele huset. Der er stor personlig og social læring i, at være sammen på tværs af årgangene, forudsat at store som små kan føle sig trygge i det store fællesskab. Det er de pædagogiske voksnes ansvar at skabe denne balance mellem den enkelte og fællesskabet (dette kommer vi nærmere ind på i afsnittet *Læringsmiljø*)

Al leg og læring sker i et socialt samspil med de øvrige børn og voksne. Legen er grundlæggende for børns sociale og personlige læring og udvikling. Legen fremmer bl.a. fantasi, virkelyst, sprog, nysgerrighed, sociale kompetencer, selvværd og identitet. (Master for en styrket pædagogisk læreplan, s.12-13, emu.dk)

Som det nu er skrevet ind i dagtilbudsloven har legen en værdi i sig selv, man kan ikke lege uden at lære. Som vi har beskrevet under afsnittet "*Sansemotorik*", sker læring gennem krop, sanser og de direkte sanselige indtryk, hvor barnet skal bruge hele kroppen og alle sine sanser i læringsprocesserne. Når legene og aktiviteterne er udsprunget af børnenes egne initiativer, vil de oftest være drevet af lyst, nysgerrighed og ud fra deres eget perspektiv. Vi skal derfor skabe nogle læringsmiljøer som inspirerer, motiverer og udfordrer børnenes fantasi og kreativitet, så de selv kan omdanne indtryk til udtryk gennem legen. For at kunne skabe disse inspirerende læringsmiljøer kræver det, at vi som pædagogiske voksne i vores daglige observationer lægger mærke til, hvad der optager børnene – og derfor kan stille rammer og muligheder op, som er så spændende for børnene, at de ikke kan lade være med at udforske dem.

Eksempel:

I vores børnehus er børnene meget optagede af, at finde dyr i skoven på legepladsen. Skoven er blevet udforsket og børnene kender alle dyrenes gode gemmesteder. For at følge børnenes spor og derved kunne videreudvikle deres leg, stiller vi forstørrelsesglas, insektglas med lup, samt nogle insektbøger frem, som børnene selv kan inddrage i deres leg. Nogle børn kommer stolt og viser hvilke dyr de har fundet, og vil gerne beholde dyrene i insektglasset og faktisk allerhelst have dem med hjem. Vi får en snak om, hvordan man passer bedst på dyrene, og i stedet finder de noget mad og nogle blade dyrene kan gemme sig under, alt imens de fortsat studerer dem.

For at legen udvikler sig positivt for alle børn, er det en forudsætning at vi er klar over vores rolle i børnenes leg - vi skal kunne veksle imellem, at "gå foran", "ved siden af" og "bagved" børnene. Vi

skal dermed trække os, give tid og ro når vi kan se at børnene er fordybet og er i flow. Træde til og guide, når legen ikke udvikles eller der opstår konflikter, og gå foran og give nye ideer og ny inspiration til legen, f.eks. gennem sang og bevægelse i vores samlinger, så børnegruppen på denne måde også får fælles erfaringer med emnet. Havde dette eksempel udsprunget sig i vuggestuen, ville vores vekslen mellem de tre læringsrum se anderledes ud og det enkelte barns læring, vil formentlig have et andet fokus.

Når vi har skabt rammerne, har vi dermed også dannet grobund for, at børnenes sociale og sproglige kompetencer udvikles. I disse trygge legemiljøer kan børnene opleve, at de er medbestemmende og kan påvirke legens udvikling, ved at spejle sig i hinanden og dermed prøve kræfter med forskellige roller i legen.

Gennem disse sociale interaktioner udvikles legen hele tiden, og gennem respekt, empati og ansvar for legen, oplever barnet at kunne bidrage til demokratiet hvor alle har ret til at være den, man er.

"...børnene må gerne lære at tælle til 10 eller 100 , men de skal også lære, at livet er sjovt, når man er nysgerrig, kan slå kolbøtter, og når man ved, hvornår man er en god ven. Og vi skal, i vores iver for at lære børn mest muligt, huske at ligge mærke til, hvilken læring børnene selv efterspørger. Hvad er de optaget af, og hvad er de ikke optaget af samt hvorfor". (Værd at vide – om den styrkede pædagogiske læreplan, s.10, FOA)

Læringsmiljø

I det daglige pædagogiske arbejde, har vi det enkelte barns og derigennem også hele børnegruppens trivsel i fokus. Som tidligere nævnt forsøger vi at følge barnets egen rytme, så vi sikrer at barnet er "fyldt op" på de basale behov. Der er plads og ro til at tage sig de pauser, der er brug for i løbet af en dag – de yngste børn sover når de er trætte, og det er en del af vores søvnpolitik, at vi ikke vækker børnene. De større børn holder hver dag efter frokost stilletid, hvor der bliver lyttet til musik eller en historie, og de børn der falder i søvn, får lov til at sove. Er man frisk og udhvilet, kan man meget bedre overskue at være en del af legen og indgå i diverse sociale sammenhænge i Børnehuset. Vi har fokus på gode venskaber og på hvordan vi taler til hinanden, og som pædagogiske voksne i Børnehuset er vi meget bevidste om, at vores omgangstone og væremåde smitter af på børnene. Anerkendelse og alternative handlemuligheder højner børnenes selvværd og dermed det psykiske børnemiljø. For at skabe tætte relationer børnene imellem, holder vi samlinger ude i de enkelte årgange og fællessamlinger i forbindelse med emner (f.eks. indianertema). Herudover laver vi aktiviteter hvor børnene er tæt på hinanden, skal hjælpe hinanden osv. (f.eks. massageaktiviteter)

Selve Børnehuset ligger midt i dejlige, grønne omgivelser og vores legeplads er indrettet med hyggelig bålplads, hvor man kan varme sig om vinteren og hvor der ofte laves mad sammen med børnene. Herudover har vi, fordelt på hele legepladsen, højbede med diverse grøntsager og jordbær, højbede med krydderurter og frugtbuske, der tiltrækker sommerfugle og en masse andre insekter. Børnene er selv med til at plante, så, vande, høste og tilberede, for at få fornemmelsen af "fra jord til bord", og føle ejerskab og ansvar overfor vores legeplads.

Børnehuset har grundlæggende 3 legepladser, alle med overdækkede arealer. På den lille legeplads til de yngste børn er der gynger, sandkasse, legekøkken, en tipi og en lille bakke med rutsjebane. Den ældste årgang i vuggestuen har deres egen legeplads, der grænser op til børnehavens legeplads. Her er der ligeledes gynger og sandkasse, legehus og en lille skov med klatretræer. Herudover er der en klatrebakke under udarbejdelse. På den store legeplads til børnehavebørnene har vi både skov, bakker, skrænter, klatretårn, gynger, sandkasse, tipi, bålplads og værksted. Der findes kort sagt passende motoriske udfordringer til alle aldersgrupper, og plads nok til at kunne lege uforstyrret.

Indendøre har vi både små og store rum – alt fra stor gymnastiksal til små grupperum, hvor en lille gruppe børn kan fordybe sig i leg. Den ældste årgang i børnehaven har deres helt eget "hus" – Troldehytten, hvor der kan være fokus på fordybelse og hele årgangen kan være samlet om f.eks. skoleforberedende aktiviteter. Herudover har vi et motorikrum til at udfordre grovmotorikken og et sanserum med fokus på fordybelse, f.eks. massageaktivitet. Vi har højt til loftet, store vinduespartier til masser af naturligt lys og frisk luft, støjdæmpende plader i loftet og udluftning/vinduer ved puslepladserne.

Vi har gynger i stort set alle rum, enten til at tage sig en pause i, skærme sig i eller som hygge med en ven og en god bog. Generelt for møblerne er, at de både har en praktisk funktion, som f.eks. opdeling af lokalet, men også en motorisk funktion. De klassiske rumdelere kan hurtigt laves om til kravletunneler, så det fysiske børnemiljø er dermed indrettet sådan, at man må bruge de ting der er, til fysiske udfoldelser. Vi har forsøgt at begrænse mængden af legetøj, for at udelukke mængden af "forstyrrelser", rod og støj, forstået på den måde at der er diverse kreative legeting til rådighed, som kan bruges i mange forskellige lege og til alle aldersgrupper – magneter, klodser, bondegårdsdyr, og naturligvis motorik – og sanselegetøj, f.eks. ærteposser, rullebrædder, bolde i alle størrelser, trædesten osv.

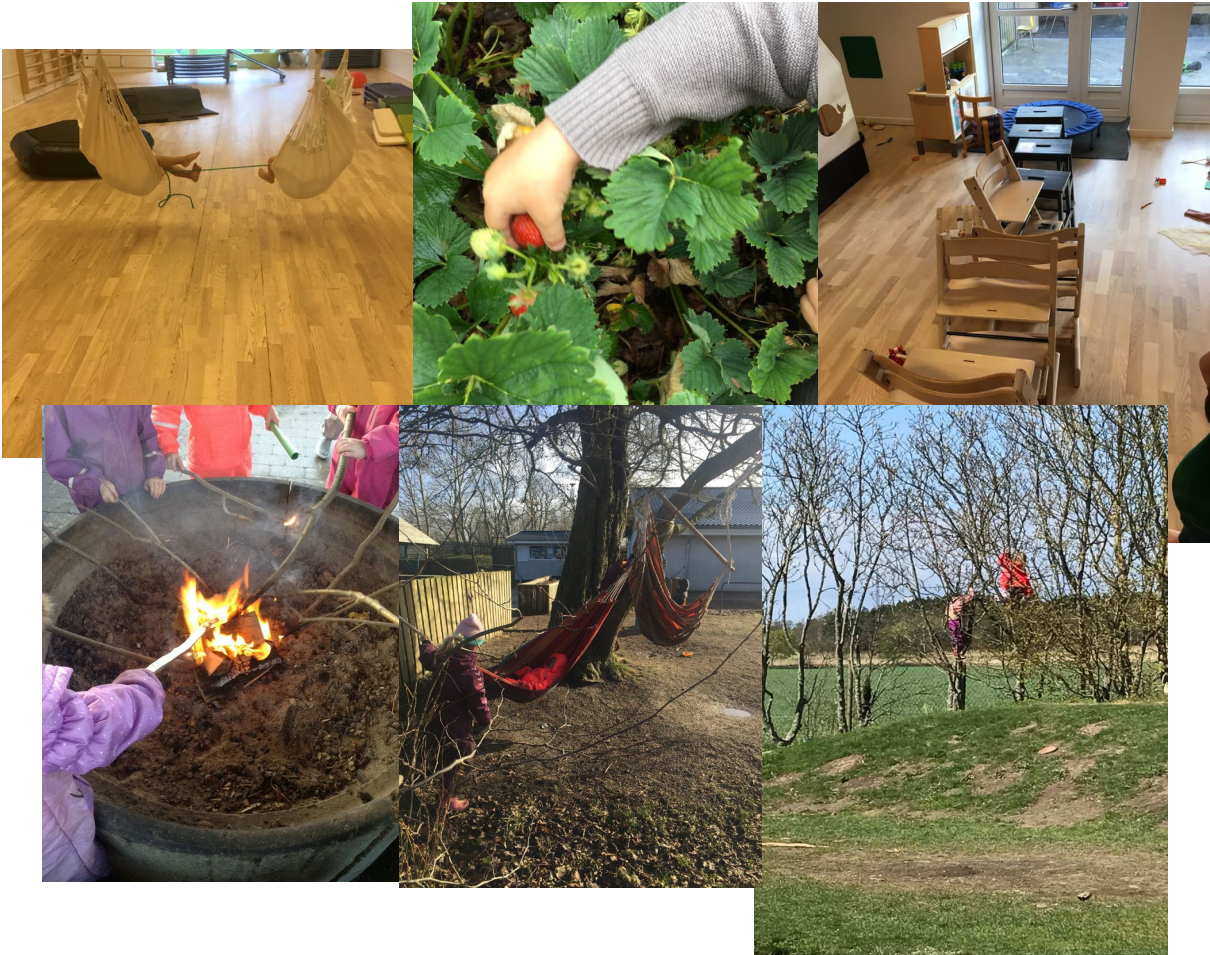
Udover hvordan Børnehuset er indrettet, er en anden del af det æstetiske læringsmiljø netop hvordan vores grupperum er udsmykket, så børnene kan fornemme og blive inspireret af sammenhængen mellem de sociale arenaer de er en del af, samt en sammenhæng mellem udsmykning og aktiviteter, f.eks. samlingerne. Hvert barn har sit eget hus med billeder af sig selv og sin familie, æble (som i vores logo) med barnets billede og blomst med billede i garderoben. Disse ting følger barnet hele vejen gennem tiden i Børnehuset og hænger så barnet selv kan pege og fortælle om det. Alle børn skal føle at Børnehuset er deres og at de er en vigtig del af Børnehuset! Et eksempel på brugen af det æstetiske læringsmiljø i dagligdagen kunne være, at larven med børnenes navne bliver inspirationen til, hvilken sang der skal synges til samling og dermed kan en lille larve trylles frem af sangkufferten. Ydermere har vi en larve der bor i vores "træ" på væggen, som kan komme ud for bl.a. at blive spist af uglen, som også bor i træet. Herudover har vi i vores køkken/alrum endnu en larve, hvor alle børn i hele huset er repræsenteret. Den giver et overblik over, hvem man hører sammen med, og en illustration af, at alle er en del Børnehusets fællesskab.

Som beskrevet i afsnittet *"værdier og pædagogiske arbejdsmetoder"*, er vi særligt opmærksomme på vores definitionsmagt. Definitionsmagten ligger også i de pædagogiske voksnes valg (og dermed også fravalg) af pædagogiske aktiviteter og dermed også de læringsmiljøer, vi tilbyder dem. Vi skal være opmærksomme på vores reaktion og kommunikation, når vi interagerer med barnet. Siger vi f.eks. ad og vender ryggen til barnet, når det stolt viser den store edderkop frem det har fundet, kan vi med vores valg begrænse barnets læring og dermed hæmme dets motivation og gå-på-mod. Hvis vi ligeledes vælger ikke at deltage i en motorisk aktivitet, og ikke viser interessen for det fælles tredje, vil springet fra hvad barnet kan selv, og hvad barnet kan med hjælp ikke være en mulighed og zonen for nærmeste udvikling ligger uden for barnets rækkevidde.

Hvis vi omvendt forsøger at være opmærksomme på læringsmiljøet i en rutinesituation og giver tid og plads til, at følge barnets nysgerrighed, åbner der sig mange små muligheder for at barnet selv kan danne sig nye erfaringer. I garderoben er der, med støtte og guidning, mulighed for motoriske erfaringer og udvikling af selvhjulpenhed. Giver vi plads til at børnene eksempelvis får lov til, at gå udenfor på bare tæer en vinterdag, giver de direkte sanselige indtryk en kropslig erfaring, så det på denne måde bliver meningsfuldt for barnet, at kæmpe med selv at tage strømper på efterfølgende.

Jo mere vi kan inddrage barnet og børnegruppen i disse mikroovergange, hvor børnene skal fra én aktivitet til en anden - jo mere meningsfuld, sammenhængende og udbytterig vil børnene opleve at deres hverdag er.

Kan vi formå at være opmærksomme på alle disse parametre i det pædagogiske læringsmiljø, med særligt fokus på den skjulte læring i hverdagens rutinesituationer og mikroovergange, har vi skabt de optimale betingelser for barnet og børnegruppens trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Forældresamarbejde

Det er vigtigt, at vi har blik for forældrenes forskellige ressourcer og dermed forskellen i hvad den enkelte familie formår. Hos os i Børnehuset Næsdal er den daglige forældrekontakt og informationsdeling et vigtigt redskab til, at sikre at vi kommer hele vejen rundt om barnet, og har det bedst mulige samarbejde om barnets trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Tryghed i afleveringen, både for barnet og forældrene, er den bedste start på dagen.

Genkendelighed, åbenhed, tid til en snak om stort og småt fra morgenen hjemme eller dagen før, har stor betydning for vores dag sammen med barnet. Ligeledes ved afhentning, skal der være tid til at hjælpe barnet med at fortælle om sin dag, eller til at fortælle forældrene dagens sjove bemærkning.

Hver årgang har en tavle, hvor der bl.a. skrives hvem der henter og hvornår, hvilke sange, rim og remser eller temaer har vi om i øjeblikket – alt sammen så der er størst mulig sammenhæng mellem barnets sociale arenaer, og at barnet oplever denne sammenhæng som meningsfuld.

Til informationer, udover den mundtlige overlevering ved aflevering og afhentning, forventer vi at forældrene benytter vores intranet Nembørn, hvor såvel daglig information som sovetimes, dagens gang, billeder og andre praktiske oplysninger bliver lagt. Det er også her årskalender, ferietilmeldinger, månedsbreve og nyt fra ledelsen findes. Det er på denne måde et fælles ansvar at skabe sammenhæng mellem barnets to primære sociale arenaer. I månedsbrevene kan der f.eks. stå, hvilket sansemotorisk fokus vi har lige nu, evt. med forslag til små aktiviteter forældrene kan lave med deres barn derhjemme. De pædagogiske voksne skal dokumentere børnegruppens hverdag, hvorudfra forældrene hjemme kan hjælpe med at sætte ord på barnets dag, eller stille undrende spørgsmål hertil, alt efter barnets alder.

Herudover har Børnehuset en Facebook-profil, hvor der ugentligt deles lidt fra hverdagen, og hver årgang har en forældregruppe, hvor der kan deles stort og småt om arrangementer eller bortkommet tøj.

Indenfor de første uger af barnets opstart, afholder vi en opstartssamtale, hvor vi opfordrer til at både mor og far deltager, da dette er mere end blot en samtale om selve opstarten, men i høj grad fokuserer på hele barnet og dets familie. Vi kommer nærmere ind på dette i afsnittet *"Sammenhænge"*.

Herudover tilbydes der årlige forældresamtaler om barnets trivsel, læring, udvikling og dannelse i Børnehuset, og der er altid plads til en ekstra samtale, hvis enten forældrene eller de pædagogiske voksne skulle have brug for det. Der er ligeledes mulighed for tværfaglige samtaler med vores samarbejdspartnere uden for huset.

Vi afholder to forældremøder om året – et med fælles indhold og tema for hele huset – det kan f.eks. være kost, motorik eller konfliktløsning - og et med aktuelle temaer, samt fortællinger og fremvisninger af de enkelte børnegruppers hverdag i Børnehuset. Her får forældrene et indblik i deres barns hverdag og sammenhæng med børnegruppen gennem billeder, videoklip, praksisfortællinger og evt. gennem erfaringer på egen krop. Det kunne f.eks. være diverse sansemotoriske aktiviteter, for at vise hvordan vi arbejder med de 3 primære sanser. Forældrene opfordres til at være nysgerrige, undre sig og være aktive deltagere på disse møder.

Børnehuset Næsdal vægter traditioner højt, og vi holder således både julefest med Lucia-optog, Børnehusets fødselsdag og sommerfest, hvor hele barnets familie er velkomne. Herudover har vi

skabt vores egne festdage og særlige arrangementer, bl.a. to årlige forskønnelsesdage, hvor forældrene deltager i store som små opgaver, både inde og ude, som alle forskønner vores Børnehus.

I Børnehuset har vi en forældrebestyrelse, bestående af ledere, personalerepræsentanter og forældrerepræsentanter, fordelt på så mange årgange som muligt. Der afholdes fire årlige møder, heraf det ene sammen med hele personalegruppen, hvor bl.a. læreplan og årsplan drøftes. Bestyrelsen er med til at godkende Børnehusets læreplan og overordnede pædagogiske værdier.

Så er det blevet tid til efterårets to
FORSKØNNELSES DAGE
Tilmelding på listerne ophængt i garderoberne

FREDAG. D. 5/10
Kl. 16-19 (med aftensmad)

LØRDAG D. 6/10
Kl. 9-13 (med frokost)

Kom og hjælp os
med at gøre
børnehuset til et
endnu mere dejligt
sted for jeres børn.
Vi har brug for alle
hænder – også dem
med ti
tommelfingre ☺
Vi ses,
Personalet i
børnehuset

Sammenhænge – Fra hjem til vuggestue

Når barnet skal starte i vuggestue, er det en stor omvæltning og en stor ny verden at skulle begå sig i. Fra at være hjemme med mor og far, i trygge kendte relationer, til at skulle forholde sig til nye voksne, som ikke kun har ét barn at fokusere på, for slet ikke at tale om alle de andre børn og deres forældre, søskende osv., som har deres daglige gang i Børnehuset. Det er en stor social arena, med mange interaktioner og relationer på kryds og tværs. Vi vil i det følgende afsnit beskrive hvordan vi i Børnehuset Næsdal, i tæt samarbejde med forældrene, gør denne og de mange andre overgange i daginstitutionslivet, så trygge og meningsfulde som muligt.

Da Børnehuset Næsdal er en privat daginstitution, er det i langt højere grad forældrene, der skal være opsøgende, nysgerrige på vores pædagogik og aktivt vælge os til. Herefter er det vores

opgave at stå til rådighed for forældrenes spørgsmål, give en rundvisning og aftale besøg umiddelbart inden opstart. Vi sender et velkomstbrev ud til familien inden opstarten, hvad enten det er til opstart i vuggestue eller børnehave, med informationer om hvordan den første tid i Børnehuset kommer til at forløbe. Vi har god erfaring med, at familien, udover en eventuel rundvisning inden barnet skrives op, har været på besøg inden selve opstarten, mens hverdagen i Børnehuset er i gang. På denne måde kan begge forældre få et indblik i hverdagens rytme og rutiner, og lære de pædagogiske voksne at kende, inden den ene forælder typisk alene skal stå for indkøringen. Det giver kun bonus, for alle parter, at investere denne ekstra tid i barnets indkøring. Vi kan begynde at danne en tryk relation allerede i disse besøg, måske særligt til forældrene, og sørge for at få afklaret eventuelle tvivlsspørgsmål omkring hverdagen, pædagogikken og alt det praktiske. De pædagogiske voksne kan få en fornemmelse af barnet og hvordan indkøringen bedst kan forløbe, når vi på denne måde allerede nu har et tæt samarbejde med forældrene om barnets trivsel. Vi kan således nå omkring de "hverdagsemner", som er relevante at vide inden den egentlige opstart, såsom søvn, kost, sind og humør.

Kort efter opstart i Børnehuset Næsdal afholdes en opstartssamtale mellem forældrene og barnets primære pædagogiske voksne i Børnehuset. Her skal vi omkring hele barnets historie, dvs. vi indsamler informationer fra forældrene omkring graviditet, barselsperiode og hele den første tid hjemme og i eventuelle andre pasningstilbud. Emner som kræver større fordybelse og mere trykke rammer, end hvad der kan klares over en snak i sandkassen. De emner vi bl.a. er interesserede i er familien/barnets primære relationer, fødselsforløb, barnets tidlige motoriske udvikling, evt. sygdom, kost, søvn, barnets reaktionsmønstre og generelle trivsel. Alt dette for at få så stort et kendskab til barnet og familien, med forældrene som fortællere af barnets historie. Det giver en ganske særlig tillid og kendskab til familien, at blive lukket ind i deres fortælling, og det er et utroligt vigtigt redskab i forhold til det fremadrettede samarbejde om barnets trivsel.

Så hurtigt som muligt efter opstart i Børnehuset, får sit eget "hus" på væggen i Vuggehuset med billeder af sin familie, som på denne måde er synlig for barnet, og vi kan snakke om mor og far i løbet af dagen. Barnet får ligeledes sit billede på væggen, sammen med de andre børn i årgangen, sit billede på sin trip-trap stol, i skoskabet og på væggen i garderoben – alt sammen noget der er med til at understøtte barnets fornemmelse af at høre til og være en vigtig del af børnefællesskabet. Disse billeder og barnets hus følger med hele vejen op til skolestart, og

børnene synes det hyggeligt, at kunne se på deres "babybilleder" og snakke om dengang de var små.

Sammenhænge - Fra vuggestue til børnehave

I Børnehuset Næsdal har vi ikke en fast skæringsdato for, hvornår man skal rykke videre fra vuggestue til børnehave. Som oftest vil det være hele årgangen, der rykker videre i samlet flok i maj måned, når den ældste årgang er gået ud, selv om der her kan være forholdsvis stor aldersmæssig spredning (fra januar til december) i en årgang. Omvendt skal dette ryk ske, når barnet er klar til at få nye udfordringer, i større omgivelser, blandt flere børn. Vurderer vi dermed at et barn, eller flere børn i en årgang, kunne nyde godt af at være de store i vuggestuens trygge og kendte rammer, skal der være plads til dette.

Langt de fleste børn vil inden overgangen til børnehaven, have kendskab til såvel de fysiske rammer, de ældre børn og børnehavens pædagogiske voksne. Hele huset åbner fælles om morgenen i køkken/alrummet og samles enten indendørs eller på den store legeplads sidst på eftermiddagen.

Inden overgangen fra vuggestue til børnehave, har årgangens nye pædagogiske voksne været på besøg, og været en del af hverdagens rutiner, i børnenes kendte rammer og med årgangens pædagogiske voksne. Der vil ligeledes være en af årgangens "gamle" pædagogiske voksne, som følger med børnene op i børnehaven i den første tid, til alle er faldet godt til. Børnene har også allerede kendskab til den store legeplads, hvor de ældste vuggestuebørn kan få deres egen del, som med en låge kan afskærmes fra resten af børnehaven. På denne måde kan de være i de større omgivelser, blandt de ældste årgange, men i trygge rammer, uden fare for at blive kørt over ende af de store børn.

Børnene er selv med til at flytte deres garderobepads og alle deres ting, sammen med nye og gamle pædagogiske voksne, og børnene får på denne måde ejerskab over det nye, og kan selv stolt vise deres nye plads i den store garderobe frem til deres forældre. I alle processerne omkring overgangen, forsøger vi at gøre det så genkendeligt og trygt for børnene som muligt.

Vi modtager også børn til børnehavestart fra dagplejen, og selv om skiftet til børnehave ikke er lige så markant som fra "hjemme til ude" i sin tid har været det, er det dog stadig en meget større

verden, med mange nye børn og voksne at forholde sig til, oveni en ny rutine. Det er derfor akkurat lige så vigtigt at denne overgang sker i barnets tempo, på barnets præmisser. Der skal være tid og ro i indkøringen og barnet skal inddrages i sin nye hverdag, og mærke at også den er genkendelig og giver mening. Når barnet kommer fra dagplejen, har det også en "Barnets bog" med sig. Bogen et velkendt redskab for barnet, til at kunne vise hvad det har med sig af historie, og til at fortælle om sig selv til sine nye venner. Et godt og trygt grundlag for at blive en del af gruppen.

Sammenhænge - Fra børnehave til skole

Når man bliver "førskolebarn" i Børnehuset sker der en særlig overgang - her rykker børnene nemlig i Troldehytten, som er en "hytte" på 60m² beliggende i et hjørne af vores store legeplads.

Troldehytten er de ældste børns base det sidste år i børnehaven og overgangen er mild, men meget betydningsfuld – for det er sejt at være de store, der nu hører til i Troldehytten. Desuden ved børnene også, at det at være de store indebærer en masse fælles oplevelser, f.eks. restaurantbesøg, tre dages koloni, luciaoptog og en børnefest med overnatning i Børnehuset. Skiftet er til dels genkendeligt, da det sker sammen med den faste børnegruppe og pædagogiske voksne. Ligesom æble, blomst, hus m.m. rykkede med fra vuggestue til børnehave, rykker de selvfølgelig også med i Troldehytten. Det giver det enkelte barn følelsen af at være værdifuld og en del af fællesskabet, og giver dem samtidig et billede af, hvor meget de hver især har forandret sig fra de startede og til nu.

De pædagogiske voksnes vigtigste opgave er, at skabe et skoleunderstøttende læringsmiljø, dog stadig med det størst fokus på sansemotorikken, da en god sansemotorisk udvikling er grundlaget for læring, og for f.eks. at kunne forstå en fælles besked. *"Motorisk træning er nemlig vigtig stimulation for præcis de områder i hjernen, som barnet skal bruge, når det skal lære at læse".* (Kravl, kryb og læs, Ann-Elisabeth Knudsen)

Fundamentet for at lære at læse, ligger barnet selv allerede når det f.eks. begynder at krybe og kravle, da det netop er disse krydsbevægelser, dvs. samarbejdet mellem højre og venstre dele af kroppen, der skal være på plads før højre og venstre hjernehalvdel kan arbejde sammen. I den venstre hjernehalvdel ligger forståelsen af de enkelte bogstaver, men skal bogstaverne sættes sammen til ord, er det højre hjernehalvdel der skal aktiveres. Det er netop derfor vi i hele vores

pædagogiske arbejde med det enkelte barn, skal sørge for at vande rødderne, dvs. grundmotorikken og ikke forsøge at lære barnet færdigheder, som er forudbestemt af de pædagogiske voksne. Vi skal i stedet skabe rammerne for, at børnene kan blive inspireret og motiveret til selv at give sig i kast med bogstaver, tal, former osv., og til at indgå i meningsfulde sociale relationer, med alt hvad det indebærer.

Som oftest er børnegruppen fuld af forventninger om, hvordan man leger skole og langt de fleste har mod på at deltage og bidrage til skolelegen. Eksempelvis har børnegruppen hver især haft en ting med hjemmefra, som de til en samling, har fortalt deres venner om. Alle børn har udvist glæde og en forventning om at skulle vise netop deres ting frem for vennerne. Nogle har været meget spændte, og kunne næsten ikke stoppe med at fortælle, da de først var kommet i gang, imens andre har haft brug for lidt mere voksenguidning, for at skubbe til sine egne grænser. Ens for alle var dog, at de kom stolte ud på den anden side, godt hjulpet på vej af bifald fra alle vennerne. En succesoplevelse som denne, kan være med til at skabe gode forudsætninger for barnet, når det i skolen møder nye og ukendte situationer.

For at sikre et konstruktivt samarbejde mellem forældrene og os som pædagogiske voksne, afholder vi et forældremøde kun for den ældste årgang i efteråret, med fokus på hvad børnegruppen skal igennem og have af oplevelser sammen inden skolestart.

Vi bestræber os på, at have et tillidsfuldt samarbejde med alle forældre, hvor der skal være tid og plads til, at drøfte barnets trivsel og udvikling. Er der behov for en samtale, vil dette altid være en mulighed, så vi undgår at tale hen over hovedet på barnet i afleverings- eller afhentningssituationen.

For at gøre overgangen fra børnehave til skole så tryk og forudsigelig som mulig, tager vi på besøg sammen med børnene på deres respektive skoler, samt laver overleveringer på hvert enkelt barn. Vi opfordrer desuden forældrene til, at deltage i alle de arrangementer, der bliver afholdt fra skolens side.

Børn i udsatte positioner

I Børnehuset Næsdal er vi ekstra opmærksomme på at rumme børn i udsatte positioner og at alle børn mødes med samme positive tilgang. Som tidligere beskrevet er en tryk tilknytning til barnet og en gensidig tillid til forældrene, fundamentet for barnets trivsel og udvikling. Her skal vi have

ekstra fokus på forældresamarbejdet, så vi er sikre på, at vi arbejder mod samme mål og på samme måde, for at gøre hverdagen så forudsigelig og genkendelig for barnet, i dets forskellige sociale arenaer.

Når det gælder børn i udsatte positioner, kan det være særligt udfordrende for barnet, at indgå i sociale sammenhænge med mange børn og voksne gennem en hel dag. Vi forsøger derfor at skabe mindre læringsmiljøer, hvor barnet har mulighed for at danne meningsfulde relationer til en lille gruppe børn, hvor den pædagogiske voksne i højere grad kan guide barnet. I disse små grupper kan vi tage udgangspunkt i barnets kompetencer og mestringsområder, stille passende udfordringer, så barnet oplever at lykkes og få succes i denne lille gruppe, hvor der er færre men mere meningsfulde relationer, som barnet kan spejle sig i. Alt sammen erfaringer som barnet kan tage med sig videre i det store fællesskab og i nye uvante situationer.

For at sikre at barnet oplever håndterbarhed og er klar til at indgå i sociale sammenhænge, er det vigtigste at vi følger barnets egen-rytme, dvs. vi skal sørge for, at barnet bliver mødt på deres basale behov, ellers bliver risikoen for at stå udenfor børnefællesskabet endnu større.

Vi bruger, som med alle andre børn, vores sansemotoriske tilgang til at møde barnet i det, barnet mestrer. Vi kan sørge for, at barnet er dæmpet på sin arousal, f.eks. med rolig og blid massage eller en stille gyngetur. Dette skaber ro i kroppen, hvilket er en forudsætning for, at kunne modtage indtryk. I vores arbejde med at inkludere barnet i børnegruppen, kan det være nødvendigt at starte 1-1, for at sikre at fundamentet er på plads motorisk. Herefter kan vi langsomt sætte barnet sammen med flere børn, samt skrue op for udfordringerne, for på denne måde at udvide mestringszonen i trygge rammer. Vi skal som pædagogiske voksne være nysgerrige på barnets kunnen og interesser, dvs. følge barnets spor, for at kunne skabe det optimale læringsmiljø for barnet.

Når det opleves at et barn har udfordringer, tager vi i samarbejde med forældrene kontakt til kommunens pædagogisk, psykologisk råd (PPR), hvor vi i samarbejde med f.eks. psykolog, talepædagog eller ergoterapeut får den bedst mulige sparring, så vi i fællesskab kan give barnet de bedste udviklingsmuligheder. Sammen med forældrene udarbejdes en handleplan for, hvordan vi bedst hjælper barnet. I de tilfælde hvor det, i samarbejde med PPR, vurderes at barnet har gavn af at få tildelt ekstra ressourcer udover grundnormeringen, skal kommunen ansøges herom.

Inddragelse af lokalsamfundet

Vi er som tidligere nævnt placeret i naturskønne Odsherred og nyder dagligt godt af vores omkringliggende natur. Vi er omgivet af marker og får ofte besøg af rådyr, harer og fasaner, til stor glæde for alle.

Vi cykler og går ture i vores grønne områder og nyder at stoppe op og kigge på traktorer og andre maskiner, som vi møder undervejs – både holdende på markerne og dem som kommer kørende på vejen. På markerne omkring os, kan vi holde øje med naturen og årstidernes gang, ved at følge med i landmændenes arbejde på markerne, alt lige fra såning til høst.

To gange årligt tager vi i skoven over flere dage med børnehavebørnene og har bl.a. lånt lokaliteter på Ulvsborg Historisk Værksted og Fyrgården. Her udforsker vi naturens mange muligheder i større omgivelser end vi er vant til.

Som tidligere nævnt handler vi grøntsager hos de lokale landmænd, og nyder at bruge disse råvarer i vores daglige pædagogiske måltider. Endvidere supplerer vi med egne dyrkede grøntsager, så vi også på denne måde kan følge processen fra jord til bord, i takt med årstidernes skiften.

Pædagogisk dokumentation og evalueringskultur

Mål:

”En styrket evalueringspraksis med et skarpt fokus på sammenhængen mellem det pædagogiske personales egen og fælles refleksion over praksis, de læringsmiljøer de stiller til rådighed og børnenes trivsel, omsorg, leg, læring og udvikling”

Vi ønsker os at få en fast og gennemgående evalueringskultur, der strækker sig over hele dagen. Vores evalueringskultur skal sikre at vores læringsmiljøer dagen igennem, giver børnene fuldt udbytte af såvel aktiviteter som rutinesituationer. Derfor skal både mundtlig og skriftlig dokumentation og evaluering af personalets praksis være i fokus, så vi på denne måde er undrende og kritiske overfor vores daglige pædagogiske praksis.

Med særligt fokus på observationer og dokumentation af læringsmiljøet i vores rutinesituationer, skal vi sikre børnenes trivsel, omsorg, leg, læring og mulighed for udvikling.

Evalueringen sker:

- På personalemøder
- Til gruppemøder
- Til forældresamtaler
- Med ledelsen
- Med forældrebestyrelsen
- Børnemiljøvurdering
- Løbende evalueringer over dagen – mundtlige
- Månedsbrev fra hver årgang
- Dagens gang på Nembørn

Hvad skal vi evaluere:

- Vores evalueringskultur skal rette blikket mod evaluering af læringsmiljøet, og på hvilke måder dette understøtter børnegruppens og det enkelte barns læring og udvikling.
- Evalueringen skal have fokus på, hvordan og om læringsmiljøet i Børnehuset fremmer alle børns alsidige trivsel, læring og udvikling.

- Vi skal gennem den daglige kollegiale sparring samt på gruppe – og personalemøder, stille os undrende overfor egen og andres pædagogiske praksis, planlægning, gennemførelse og resultater.
- Vi skal ved hjælp af udvalgte fokuspunkter, evaluere vores daglige pædagogiske praksis. Dette gøres f.eks. ved brug af SMTTE-modellen, så vi gennem daglige observationer og registreringer, kan tydeliggøre hvad der fungerer og hvilke tiltag der eventuelt skal gøres.

Evaluerings med børnene:

- Vi skal evaluere vores pædagogiske aktiviteter og forløb sammen med børnene. Gennem spørgsmål som f.eks.: Hvad var bedst, sjovest, kedeligt, spændende, svært, let, for let, for svært, tilpas, samt hvad børnene har lært af nye ting, kan vi følge børnenes spor og ændre i vores planlægning og udførsel af kommende forløb. Denne evaluering dokumenteres enten på skrift eller vha. videooptagelser.
- Vi skal gennem vores daglige observationer være nysgerrige på, hvad der optager børnene netop nu, så vi sammen kan dykke dybere ned i dette. På denne måde kan vi sammen med børnene undres og reflektere over hvad og hvordan legen kan udformes og udvikles til.
- Gennem denne fælles nysgerrighed, skal vi følge op på børnenes spor og foretage ændringer i vores pædagogiske læringsmiljø, så legen og læringen fortsat kan udvikle sig.

Metoder:

- **Videooptagelser**

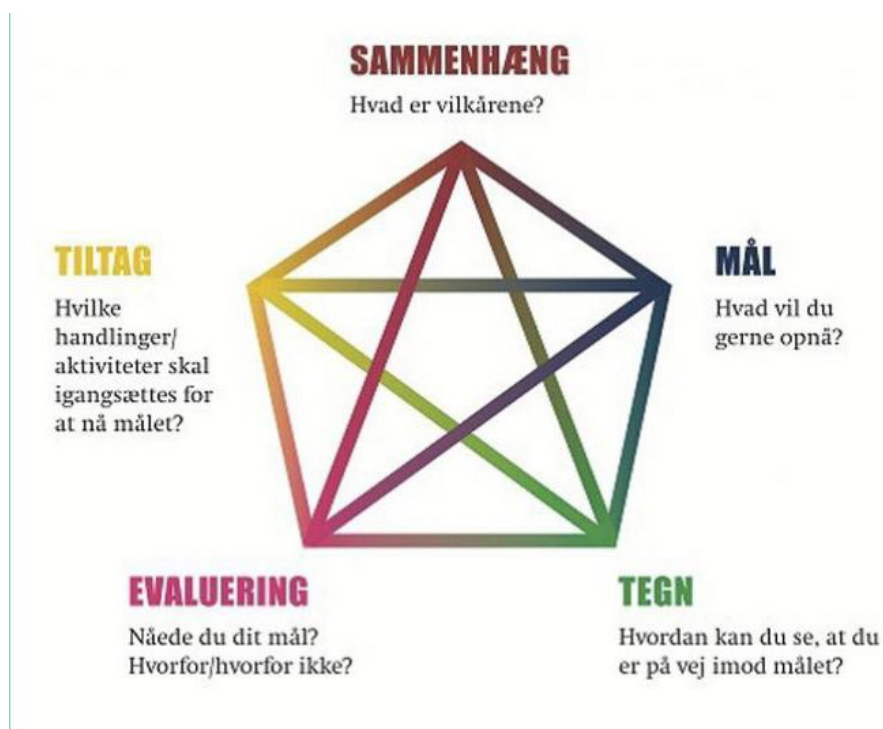
Inden optagelsen sættes mål for, hvad vi er nysgerrige på:

- Er der overensstemmelse mellem det vi tror vi gør, og det der faktisk sker?
- Er der overensstemmelse mellem det den pædagogiske voksne i situationen kan mærke i sig selv og det vi andre ser?
- Responderer barnet hensigtsmæssigt og følger handleanvisninger?
- Hvad giver optagelsen anledning til?
- Skal vi foretage ændringer i vores pædagogiske praksis?

Matrix

	REGISTRING AF MÅL	KAN	KAN NÆSTEN	KAN IKKE – SKAL HAVE HJÆLP
ANTAL				
UGE DAGE				
TIDSFORBRUG				

SMTTE-model

Undersøgelsesfelter

I Børnehuset Næsdal har vi besluttet at have fokus på et overordnet tema – ”Overgange”, og herudfra udvalgt den overgang der ligger fra legeplads til spisning.

I vuggestuen har fokus ligget på hvordan de pædagogiske voksne har hjulpet børnene fra leg på legepladsen og ind til spisebordet. Her er der taget udgangspunkt i SMTTE-modellen samt egne registreringsskemaer.

I børnehaven har fokus ligget på garderobesituation, særligt i forhold til den pædagogiske voksnes rolle. Her er der ligeledes taget udgangspunkt i SMTTE-modellen, samt inspiration fra Matrix-skemaet.

Undersøgelsesfelt i børnehaven

SMTTE-model

Sammenhæng:

Hvad vil vi undersøge eller er nysgerrige på?

"Hvad sker der når vi går fra legepladsen og ind?" – med fokus på garderobesituationen

Mål:

Hvad vil vi gerne opnå?

Vi vil blive klogere på, hvad der sker i garderoben:

- At se det enkelte barn – sørge for at alle børn får positiv kontakt og anerkendelse
- At støtte og rumme de udsatte børn i garderoben
- At alle børn er i ro og klar til måltidet/stilletid

Tegn:

Hvilke tegn skal vi se, for at vide at vi er på rette vej?

Vi har lavet to optagelser med Ipad – optagelse 1 med fokus på overgangen mellem spisning ude og ind til stilletid, optagelse 2 med fokus på overgangen mellem legeplads og spisning inde.

Optagelse 2 er set igennem med særligt fokus på de udsatte børn.

Når vi ser video-optagelserne igennem, ser vi dem med forskelligt fokus/vinkler, for at se os selv (børn og voksne) og garderobesituationen udefra.

- I video 1 og 2 sad der flere voksne sammen for at se videoen med fokus på "ser vi det enkelte barn". Her sad der en voksen og registrerede om de andre voksne sagde ja eller nej – ift. om de voksne i garderoben "ser det enkelte barn".
- I video 2 ser de voksne i årgangen videoen med fokus på "Hvordan støtter og rummer vi de udsatte børn i garderoben". Her så de videoen og satte den på pause når de så hvordan de voksne støtter og rummer de udsatte børn.

- Placering af den voksne – i børnehøjde, placeret imellem de børn som oftest har brug for hjælp
- Guidende beskeder når barnet går i stå
- Anerkendelse ved berøring på skulder
- Den voksne hjælper med kassen
- Den voksne guider ift. at få tingene i kasserne.

Tiltag:

Hvilke handlinger/ændringer vil vi foretage, for at nå målet?

Ud fra tidligere erfaringer har børnene fået tildelt garderobeplads ud fra hvor meget støtte og guidning de har brug for. Den pædagogiske voksne har derfor kunnet placere sig bedst muligt. Samtidig har vi faste aftaler om hvilke roller de faste pædagogiske voksne har.

- Vi ønsker at videreføre eller i hvert fald være mere bevidste om de gode ting vi opdagede at vi allerede gør, til andre situationer/steder i huset.

Evaluerings:

Registrering, analyse og vurdering af de indsamlede data

Selv om der var tale om to forskellige overgange, gjorde den pædagogiske voksne det samme – placerede sig på samme måde i rummet, med ansigtet mod garderobedøren, i børnehøjde og med de udsatte børn placeret nært omkring sig.

I denne garderobe har børnene ekstra plads til deres ting og det ser vi som en fordel for at børnene bedre kan overskue at være selvhjulpne og overskue deres ting. Kasserne med ekstra tøj står lidt højt og børnene kan ikke selv nå dem og har brug for en voksen. Her kunne børnene godt blive mere selvhjulpne hvis de f.eks. selv skulle finde et par nye tørre strømper.

De voksnes fornemmeste opgave er at opbygge en tæt relation til børnene. Når vi har den og bruger tid på at lytte til barnet og se situationerne fra børnenes perspektiv, får vi nemmere ved at understøtte, rumme og se det enkelte barn og ikke mindst være på forkant med konflikter m.m.

Undersøgelsesfelt i vuggestuen

SMTTE-model:

Sammenhæng:

Hvad vil vi undersøge eller er nysgerrige på?

- Hvad sker der i mikroovergangene fra legeplads til spisesituation? Fra de pædagogiske voksne vurderer, at nu er det snart tid til frokost.

Hvad er vi nysgerrige på ud fra et voksenperspektiv?

- Hvordan inviterer vi børnene til næste aktivitet? Er børnene medbestemmende i processen?
- Hvordan er strukturen/ansvaret i forhold til praktiske opgaver og at få ro på stuen?

Hvad er vi nysgerrige på ud fra et børneperspektiv?

- Hvor mange voksenskiift er der for barnet mellem legeplads og putning?
- Hvad udviser de pædagogiske voksne med mimik og kropssprog? Hvad giver vi børnene at spejle sig i? Herunder:
 - Hvor meget voksen-voksen kontakt er der henover børnene?
 - Hvor mange gange afbrydes kontakten mellem barn og voksen?
 - Gør vi det vi siger vi gør ift. vores børnesyn?

Mål:

Hvad vil vi gerne opnå?

I forbindelse med overgangen fra legeplads til spisning, oplevede vi en del uro blandt både børn og pædagogiske voksne – en uro der spredte sig til selve måltidet. Derfor har vi opsat følgende mål:

- At alle børn og voksne er i ro, når vi sætter os til bords
- At alle børn føler sig klar til at indgå i det fælles pædagogiske måltid

Tegn:

Hvilke tegn skal vi se, for at vide at vi er på rette vej?

- Børnene er selv aktivt med i hele processen – det skal ikke være de pædagogiske voksne, som ”forflytter” børnene fra sted til sted
- Glade børn, som drives af lyst og føler medbestemmelse
- Børnene kender rutinen og kan selv nå til næste skridt (f.eks. fra bleskift til at finde deres egen stol rundt om bordet)

Tiltag:

Hvilke handlinger/ændringer vil vi foretage, for at nå målet?

- Vi vil være opmærksomme på hvordan vi inviterer børnene til at komme fra legepladsen og ind (Læs praksiseksempel herunder)

Evaluering

Registrering, analyse og vurdering af de indsamlede data

Ovenstående tiltag gav hurtigt positive resultater, og gav anledning til at videreføre vores undersøgelse, for at skabe ro i den videre proces – fra garderobe til selve spisesituationen:

- Vi vil foretage en registrering af antallet af forstyrrelser i løbet af måltidet (hvor mange gange døren åbnes, fra sidste barn sidder klar ved bordet til sidste barn er færdig med at spise)

Vi havde en formodning om, at der var unødigt mange forstyrrelser i løbet af måltidet, som gjorde at den ro vi ellers havde skabt for børnene, ikke kunne bibeholdes. Derfor foretog vi en registrering af antal forstyrrelser og hvem/hvad der forstyrrede. Allerede fra første dag blev det tydeligt, at det var os selv, som skabte denne uro pga. manglende struktur, som gjorde at flowet blev afbrudt.

- Nye tegn (hvordan kan vi se at der er mere ro i selve spisesituationen):
 - Børnene ved hvad der skal ske – genkendelighed og forudsigelighed ift. faste pladser og rammer (billeder på stole, sangkuffert, navnesang)
 - Vi voksne er mere i ro, fordi der er faste aftaler
- Nye tiltag:
 - Lukkede døre imellem de 2 grupperum, samt faste pladser omkring bordene til både børn og voksne

- Fast struktur og arbejdsfordeling mht. ro på stuen, sang omkring bordet, dækning af rulleborde og opfyldning af service
- Vi skal være obs på vores egen placering i rummet – blive siddende omkring bordet og undgå at rejse os unødigt. Herunder skal vi være obs på hvilken vej vi kommer ind i/forlader rummene.
- Ny evaluering:
 - Vi kan nu mærke, at de børn vi selv sidder med, kontakter de "faste" voksne mere.
 - Vi er selv blevet mere opmærksomme på egne børn, hvordan har de haft det
 - Dokumentation overfor forældrene – vi er blevet mere opmærksomme på, hvordan vi kan tydeliggøre vores struktur overfor forældrene, f.eks. i månedsbreve, børn og voksnes æbler placeres ved deres faste spisepladser

På efterfølgende gruppemøder har vi aftalt at videreføre tiltag fra frokostmåltidet til formiddagsmaden og eftermiddagsmaden, da vi ønsker at skabe samme ro og forudsigelig i vores læringsmiljø her.

I forbindelse med vores undren ift. hvordan de pædagogiske voksne guider børnene fra ét punkt til det næste, ville vi undersøge på hvilke måder vi kunne invitere børnene til næste aktivitet, uden det blev os, som fysisk skulle føre dem fra sted til sted, når vi, under tidspres fra bl.a. putning og afholdelse af pauser, bestemte at nu var det frokosttid. Vi havde en formodning om, at når vi styrede processen fra start til slut, var det noget af det, der var med til at skabe uro i processen fra legeplads til spisning. I stedet valgte vi som tiltag, at have fokus på andre måder at guide børnene i denne proces, så det i højere grad blev barnets egen beslutning, at gå med ind fra legepladsen.

Det er frostvejr og de fleste børn i den yngste vuggestuegruppe har selv søgt over imod døren denne dag. Det er svært at lege med store vanter på, og de fleste har smidt dem i løbet af formiddagen. A på 1,7 år har fundet et stykke is som han længe har gået rundt med. Pædagogen H spørger om han vil med ind og spise, og der bliver svaret "Nej!". "Er du slet ikke sulten A, vi skal ind og spise suppe". "Nej" bliver der sagt igen. Nu er det dog begyndt at være svært at lege, med så kolde fingre, og H spørger A om han har fået kolde fingre. "Ja, uuuhhhh" svarer A. "Skal vi to så ikke gå ind og varme dine fingre" spørger H, og nu er svaret ja.

V på 1,8 år er blevet spurgt flere gange om han vil med ind, alle gangene med et klart "Nej" som svar – det der virkede i går – at lokke med sangkufferten og Lille Peter Edderkop når vi kommer ind, virkede ikke i dag og V cykler ufortrødent videre rundt på legepladsen, nu som eneste barn tilbage. Yderdøren ind til stuen bliver åbnet og herfra prøver pædagogen S også at spørge. Først da V's ven kommer over til døren og med opfordring fra S hjælper med at kalde, stiger han af cyklen og kommer med ind.

Herudover har vi igangsat løbelege hen imod døren, et langt børnetog rundt på legepladsen med endestation ved døren og en banke-på-leg, hvor de pædagogiske voksne indenfor med stor begejstring åbner døren for de små bankende hænder. Alle sammen små aktiviteter og tiltag som har gjort, at det er børnene selv som er aktive, og ikke blot føres ind af de pædagogiske voksne.

De seks læreplanstemaer i Børnehuset Næsdal

I denne del af vores pædagogiske læreplan dykker vi ned i de seks læreplanstemaer.

Ud fra de to pædagogiske mål, der er opstillet for hvert tema, vil vi trække tråde tilbage til beskrivelser og teori i vores pædagogiske grundlag, og med eksempler fra vores hverdag vil vi illustrere, hvordan vi i Børnehuset Næsdal understøtter børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse, for henholdsvis vuggestue, børnehave og børn i udsatte positioner.

Alsidig personlig udvikling i Børnehuset Næsdal

Pædagogiske mål:

- Det pædagogiske læringsmål skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

I Børnehuset Næsdal vægter vi det enkelte barns trivsel højt, da trivsel er helt afgørende for barnets udvikling, dannelse og læring. Barnet er afhængigt af det vi giver, dvs. kvaliteten af relationen og interaktionerne. Vi skal gennem anerkendelse af barnets følelser og behov, sørge for at barnet føler sig set, hørt og forstået, så vi på denne måde skaber en tryk base præget af tillid, nærvær, omsorg og ro.

Når vi har skabt denne trygge base for barnet, en overskuelig verden hvorfra særligt det lille barn kan søge ud og møde nye udfordringer, skal vi gennem vores læringsmiljø sørge for at barnet fortsat møder nye spændende aktiviteter og udfordringer, så barnets grænser hele tiden rykkes. Vi skal møde barnet i nuet, og være opmærksomme på vores rolle – om vi skal gå foran, ved siden af eller bagved – alt efter hvilke forudsætninger barnet har. På denne måde er det barnets egen nysgerrighed og gå-på-mod - barnets indre drivkraft – der gennem succesoplevelser opbygger barnets selvværd.

I vores hverdag vil det sige at de pædagogiske voksne skal være tilgængelige, være nede på gulvet med børnene, være klar med opmuntrende ord, gestik og mimik, der afspejler og afstemmer de følelser som barnet giver udtryk for, her illustreret med et praksiseksempel fra vuggestuen.

A på 1,4 år sidder på skødet hos pædagogen S i motorikrummet og kigger på de andre børn, som tumler, rutsjer og hopper.

A får øjenkontakt med S og smiler et lille smil, når de andre børn griner og S nikker anerkendende, og siger "ja, se hvor de griner, de synes det er sjovt at hoppe". Da A flere gange smilende har vist interesse for de andre børns leg, spørger S om A kunne tænke sig at prøve. A kryber sammen i skødet på S og S siger: "Okay, så venter vi lidt", mens hun fortsat opmuntrer og kommenterer børnenes leg overfor A. De andre børns leg rykker sig over i boldbassinet og nu rejser A sig fra S's skød, og nærmer sig forsigtigt rutsjebanen. Hun kigger sig omkring, fanger S's blik og får et anerkendende smil og et "ja, prøv du bare, jeg sidder lige her og kigger på dig". A kravler langsomt op på rutsjebanen, S smiler og nikker da hun når toppen, og A rutsjer ned.

A har her en tryk base, en anerkendende pædagogisk voksen, som med kropssprog, mimik og ord lader hende vide, at der er tiltro til hende og til hendes evne til at mærke egne grænser, og samtidig et kærligt puf fremad, når lejligheden byder sig.

Samme anerkendende tilgang til det enkelte barn gør sig også gældende i børnehaven, hvor børnene i følgende eksempel holder samling, og hver især har fået en lille opgave fra gang til gang:

I den ældste årgang har børnene på skift haft en ting med hjemmefra, som de har fortalt om til samling. Børnene har stået op foran vennerne, fortalt om den ting de har medbragt, og til sidst gået rundt og vist den til børnegruppen.

En dag er det blevet B's tur til at fortælle. Hun giver udtryk for, at hun ikke har lyst til at skulle rejse sig op og fortælle. Den pædagogiske voksne kigger på B og siger: "Det er helt okay, måske har du lyst til at sidde ned og fortælle i stedet for?". Pigen sidder ved siden af den anerkendende voksne, og fortæller nu sine venner om hendes lille pony. Hun stråler, da det blev en ren succesoplevelse for hende, og hun vælger at sende sin hest rundt i rundkredsen, så hendes venner kan se den til slut.

Vi møder det enkelte barn ud fra dets forudsætninger, både generelt, men også på dagen. Vi har været opmærksomme på, at denne pige ikke skulle være den første til at fortælle, da hun oftest har brug for at observere tingene først, inden hun kaster sig ud i dem. Vi vægter højt at børnene får lov til at mærke sig selv, og får muligheden for at sige til og fra, uden der er nogle der ser forkert på det. Børnene støttede og heppede på hinanden, og denne pige fik nøjagtig samme opbakning som alle de andre venner havde fået. Denne succesoplevelse var så givende for pigen,

at hun næste gang vi lavede en lignende øvelse, valgte at rejse sig op og fortælle – stadig med en anerkendende voksen ved sin side.

Børn i udsatte positioner har i høj grad brug for at blive mødt, set og guidet på dagen, og måske endda ved alle mikroovergange, når noget brydes op og noget nyt skal påbegyndes, og ved pædagogiske aktiviteter. Måske er det nok med en anerkendende voksen ved sin side, som i eksemplerne ovenfor, men ofte vil der være brug for yderligere tæt guidning, i et mindre fællesskab, eller én til én.

Børnehusets fysiske læringsmiljø gør det muligt for børnene at kunne trække sig, hvis indtrykkene bliver for mange, og der er brug for en pause. Der er således små rum til ro og fordybelse i læringsmiljøet, inde såvel som ude, hvor f.eks. vores hængekøjegynger kan give afskærmning og beroligende indtryk til en lille krop i en stor verden.

Vores læringsmiljø giver omvendt også mulighed for, at få flere udfordringer og en større verden, hvis f.eks. barnets egen legeplads er blevet for forudsigelig. Vi skal se og anerkende barnets behov for henholdsvis at finde ro/blive hjulpet i ro og til at opleve verden på egen krop, gennem forskelligartede sanselige indtryk, hvor barnet er aktivt og medbestemmende ift. egen læring.

I Børnehuset Næsdal er der således plads til og mulighed for, at være sig selv og samtidig er det i vores læringsmiljø tydeligt, at hvert enkelt barn er en vigtig del af såvel børnefællesskabet i egen årgang, samt det store fællesskab i hele huset.

Social udvikling i Børnehuset Næsdal

Pædagogiske mål:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse

Sociale færdigheder er en forudsætning for at kunne trives i relationer med andre, og denne trivsel skal opbygges gennem trygge relationer præget af nærvær og ro, som beskrevet under "*Alsidig personlig udvikling*". Det kræver selvværd og tro på egne evner og formåen, at kunne indgå i legerelationer og derigennem føle at man kan bidrage værdifuldt til fællesskabet.

Sociale færdigheder opbygges i relationerne til andre, både børn og voksne. Det er gennem denne spejling i andre, ved at give udtryk for sig selv, at barnet lærer at mærke hvem det selv er, og at mærke egne og andres grænser. I relationen voksen-barn er det vores vigtigste opgave at sørge for, at relationen bliver så ligeværdig som muligt, at vi indlever os i barnets oplevelsesverden, så barnet føler sig anerkendt og oplever at alle følelser er gyldige.

Vi skal hjælpe børnene til at forstå og være i egne følelser, ved at sætte ord på og afstemme, så barnet derigennem kan opnå en forståelse for andres følelser og behov. Denne udvikling af empati gør det muligt for barnet at kunne afstemme og afkode undervejs i legen. Det er vigtigt at kunne afkode legens formelle og uformelle regler, så alle i legefællesskabet oplever at kunne bidrage værdifuldt til legen, som illustreret i eksemplet fra vuggestuen nedenfor:

Inde hos de ældste vuggestuebørn er der indrettet et hjørne med legekøkken, og her er pigen C i gang for sig selv med at stille køkkenting op på række. Den jævnaldrende dreng D er netop kommet ind på stuen, efter en vild leg på legepladsen. Pædagogen H sidder på gulvet med en yngre, nyopstartet pige på skødet.

D løber over til legekøkkenet og begynder at tage tingene ud af rækken, C begynder højtlydt at græde. D løber væk med tingene, og sætter dem op på bordet. Pædagogen H går over til D, går ned i knæ og siger: "Hov, prøv at kig på C, hun blev rigtig ked af det, jeg tror ikke hun ville have at du løb væk med køkkentingene." D kigger over på C som grædende betragter dem. "Hvad skal vi gøre nu? Hvordan kan vi trøste C?" spørger H. D løber over til legekøkkenet og rækker tingene frem mod C, som tager imod dem og sætter dem på plads igen. D begynder endnu en gang at tage tingene fra legekøkkenet, og C begynder at græde. H sætter sig imellem dem og siger til C: "Kan du huske hvordan det er du kan gøre, hvis der er noget du ikke vil have?". C rækker en flad hånd frem for sig og siger "STOP!" D kigger på stoptegnet og sætter tingene igen. "Vil du gerne være med til at lege i køkkenet D?" spørger H. D nikker, C kigger ned i gulvet. H foreslår om D kan gå over i reolen og finde nogle andre ting de kan bruge i legen, og han løber straks over og henter en dukke, som han giver til C. C siger "tak" og sætter dukken til bords. D løber endnu engang over til reolen og finder flere ting, og H siger til C: "Se lige hvor hurtig D er til at hente dukkerne til dig, nu kan du rigtig lave mad til dem, var det ikke en god idé D fik?" C nikker og giver D et kram, og legen fortsætter.

H går nu over til den yngste pige, som meget beklemt har observeret dem på afstand. "Blev du helt forskrækket? Se", siger H til hende, "de krammer, så er de blevet gode venner igen". Pigen smiler til H og går nærmere de to legende børn i legekøkkenet.

I denne alder hvor det er børnenes nonverbale sprog der er dominerende, er det vores rolle, at støtte og guide, give handlemuligheder og vigtigst af alt, at sætte ord på børnenes handlinger og de følelser handlingerne afstedkommer. Vi skal hjælpe børnene til at mærke deres egne grænser og til at kunne aflæse andres. Vi skal møde børnene med positive forventninger til, at de gennem deres handlinger med nysgerrighed og gå-på-mod, har noget værdifuldt at bidrage til fællesskabet med, som i eksemplet ovenfor, hvor børnenes forskelligheder ender med at blive en styrke i deres fælles leg. Vi skal sørge for at bruge børnenes ressourcer, og spille børnene gode overfor hinanden.

Når vi møder børnene med positive forventninger, fremmer det deres gå-på-mod og deres forventninger til omverdenen. Det så vi i følgende eksempel, hvor to udsatte børn gik en tur sammen med en pædagogisk voksen:

W går trisser lidt rundt om de voksne på legepladsen. E er i gang med at lege. Den pædagogiske voksne T spørger dem begge, om de vil med ud og gå en tur. Da de går ud af lågen spørger E hvorfor det kun er dem der skal med, og den pædagogiske voksne T svarer, at han bare rigtig gerne vil ud og gå en tur med de to, og at han håber de vil hjælpe ham med at samle lidt ting fra naturen til juledekorationer. På turen snakker begge drenge meget, også W som normalt ikke siger så meget. Han kigger på skilte og fortæller hvor mange streger der er på osv.

Drengene samler kogler, grene, mos osv., og pludselig sidder W's støvle fast i noget "kviksand". E er hurtigt nede og hive støvlen op og giver den til W. Da drengene kommer tilbage, har gruppen sat sig klar til samling. Drengene sætter sig ved siden af hinanden og fortæller sine venner hvilke ting de har fundet og hvad de ellers har oplevet på turen.

Efter stilletid leger de to drenge videre i sandkassen. Sandet er forvandlet til kviksand og de andre børn hopper med på legen.

Den pædagogiske voksne T er i dette eksempel gået "foran" og har ud fra pædagogiske overvejelser valgt den aktivitet og de børn, der netop denne dag havde glæde af ekstra nærvær og opmærksomhed fra den voksne.

Disse to udsatte børn, plejer ikke at finde hinanden i gruppen. Den enes arousal er meget høj, imens den andens er lige modsat. På turen opdager drengene hinanden, og får pludselig set nogle sider af hinanden, som de ikke har opdaget i det store fællesskab. E bliver lidt en helt for W, da han "redder" hans støvle i kviksandet, og E opdager at W faktisk ved en masse ting, og at de faktisk har flere ting tilfælles, bl.a. da snakken faldt på de maskiner der kører på marken – der i dette tilfælde bliver deres fælles tredje.

På turen har den T mulighed for, at guide drengene, og sammen kan de være nysgerrige på de ting de møder undervejs. Da W mister sin støvle, trækker T sig tilbage og går "bagved". E skynder sig at hjælpe W og de klarer den dermed selv. Da drengene vender tilbage til børnehaven, har de fået et boost og succesoplevelser som gør, at de har overskud til at kunne bidrage til en ny leg, og har samtidig overskud til, at kunne inddrage de børn der gerne vil være med i legen.

Som eksemplet ovenover viser, er det vores rolle at vurdere hvornår vi skal gå foran, ved siden af og bagved, for at understøtte børnenes deltagelse i legefællesskaber. I løbet af en dag i Børnehuset understøtter vores pædagogiske læringsmiljø muligheden for at deltage i mange

forskellige børnefællesskaber. Vi starter dagen i vores køkken, hvor de børn der kommer tidligt, spiser sammen uanset hvilken årgang man tilhører. Formiddagen tilbringes på årgangens legeplads, med aktiviteter og leg med egne pædagogiske voksne og venner. Her er der dog også mulighed for at komme på besøg hos andre årgange, hvis barnet har behov for mere ro eller flere udfordringer, eller har en god ven man gerne vil ind og lege med. Frokosten tilbringes i eget grupperum, hvor der også er mulighed for at holde en god leg i gang over flere dage, f.eks. et legobyggeri der kan tages frem igen og igen. Eftermiddagen og særligt den sidste time inden lukketid, tilbringes der hvor børnene har behov for at være – ude, gymnastiksal, køkken eller måske i vuggestuen.

Vores læringsmiljø giver på denne måde både børnene faste, forudsigelige børnefællesskaber og mulighed for at danne nye relationer på tværs af årgangene. Det er vores rolle at støtte børnenes initiativer til samspil med andre børn. Med vores eget engagement og indlevelse skal vi bidrage til at alle børn har mulighed for at lege med andre børn, så alle oplever at have venner og være en del af et børnefællesskab.

Når barnet oplever at være tryk og værdifuld, og er blevet mødt af anerkendende voksne, som sætter ord på følelser og støtter i legerelationer, har barnet de bedste forudsætninger for at give udtryk for sig selv, både i den enkelte relation og i børnefællesskabet.

Kommunikation og sprog i Børnehuset Næsdal

Pædagogiske mål:

- Det pædagogiske læringsmål skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og idéer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber

Kommunikation og sprog handler om mere end ord. Et barn kan have et veludviklet sprog, men mangle kommunikative færdigheder, og omvendt kan barnet være god til at kommunikere uden at have et veludviklet sprog. Barnet skal derfor lære at sætte ord og krop på, samt gøre sine tanker og behov forståelige for andre. På denne måde lærer barnet at kommunikere, så det kan indgå i fællesskaber og i forskellige former for interaktioner og samtaler med andre.

Som i enhver anden relation, er det nærvær, ro, øjenkontakt og en fælles opmærksomhed der bliver afgørende for kvaliteten af kommunikationen. Det kræver at den pædagogiske voksne er anerkendende, nysgerrig og lever sig ind i barnets perspektiver og optagethed, så kommunikationen bliver præget af ligeværd.

Særligt for vuggestuen gør det sig gældende, at den pædagogiske voksne skal være tydelig og autentisk, både verbalt og nonverbalt, da det lille barn i langt højere grad afkoder kropssprog, mimik, blikretning og gestik, som følgende eksempel illustrerer:

L på 1½ år ligger på puslebordet og får ren ble, hun ligger og kigger på figurerne, der er sat fast på undersiden af hylden ovenover hende. Hun peger på det første billede og siger "det?" "Ja, hvad er det nu den hedder?" spørger pædagogen M. L rækker armene op, folder hænderne og bevæger dem op og ned. "Ja, det er rigtigt, det er sommerfuglen" nikker M. L holder øjenkontakten med M og bevæger fortsat armene. "Skal vi synge den med sommerfuglen, synes du?" spørger M. L nikker og smiler. M synger og L laver fagter, mens de kigger på hinanden og smiler. Da sangen er færdig og bleen er skiftet, siger M: "Nu skal vi ind på stuen og have noget mad, kan du gå ned og finde din stol?" L nikker, siger "Ma" og banker med knyttet hånd i gulvet. "Ja, så skal vi finde sangkufferten og banke på", siger M.

Inde på stuen går L fra stol til stol og leder efter sit billede. A og N kigger på hende og kigger derefter over på M, som nikker til dem og siger: "I må også gerne finde jeres stole, vi skal til at spise". A skynder sig hen til den nærmeste stol og begynder at kravle op. "Hov, siger M, er det din stol? Prøv at kig på billedet" A kigger og peger derefter hen på J og kalder hans navn. "Ja det var J's stol, kan du finde det eget billede A?"

Hos vuggestuebørnene er vores daglige rutiner, særligt dem der leder op til måltidet, med til at skabe ro, nærvær og tryghed gennem genkendelighed. Derfor bliver det også muligt, at føre samtaler med selv de alleryngste, uden et verbalt sprog, hvis vi blot tager udgangspunkt i børnenes spor. Her er særligt sang, rim og remser, børnenes huse og vores plakater på væggene, en stor del af den daglige fælles opmærksomhed. Særligt vores navnesang, hvor alle nævnes ved navn og genkendes af de andre børn, giver børnene en forståelse af, at være en vigtig del af noget større. I børnehaven er der ligeledes fokus på den enkeltes plads i børnegruppen, synliggjort ved f.eks. barnets navn på garderobeplads, tavle, æbler, huse og kopper. Det giver en sproglig forstærkning at kunne kæde navn og billede sammen.

Vi skal være opmærksomme på, at vi fanger børnenes interesse, at vi er indlevende og nysgerrige, legende og fjollede sammen med børnene, når vi f.eks. finder sangkufferten frem, hvor edderkoppen bor. Måske det var den edderkop vi fandt ude på legepladsen, og måske har den lavet alle de fine edderkoppespind, som sidder i duggen næste morgen. Vi skal tilrettelægge vores pædagogiske læringsmiljø ud fra børnegruppens interesser, og fange dem der hvor de er i deres udvikling, med så mange forskelligartede kommunikative indtryk og udtryk som muligt. I børnehaven er der f.eks. abc-plakater, skiftende billeder og børneskabte udtryk på opslagstavlerne - f.eks. tegninger af børnenes familier - bøger og tilgængeligt tegnegrej.

Legen er børnenes øvearena, både når det gælder ordforråd og dialog, og at kunne give udtryk for sine behov, tanker og følelser. Kommunikation og sprog er centralt for at danne relationer, indgå i fællesskaber og vedligeholde venskaber. Særligt for børn i udsatte positioner, er det vigtigt at vi er opmærksomme på kvaliteten af det enkelte barns relationer og dermed hvilke udviklingsmuligheder der er for barnet, som følgende eksempel fra børnehaven illustrerer:

P har sproglige, samt motoriske vanskeligheder. P kan især godt lide at lege med to børn fra gruppen. Vi oplever dog, at hun i disse relationer nemt bliver "det tredje hjul". De voksne i gruppen har været meget opmærksomme på, at støtte op om disse relationer, men har dog også haft for øje, at finde en mere ligeværdig relation. P er for nylig begyndt at lege med O, som netop er en ligeværdig relation. Vi opfordrede forældrene til at lave legeaftaler hjemme, hvilket de også har gjort. Vi oplever at P i denne relation formår at vise meget mere af sig selv, dette gælder også for hendes følelser. Her formår hun at vise glæde, vrede, skuffelse osv. Hun formår at sige til og fra og udtrykke når hun er uenig. I denne relation har hun medbestemmelse i legen og legens forløb.

Eksemplet viser tydeligt, at det er vigtigt vi er opmærksomme på disse børn. P kunne nemt blive "glemt", da hun virker glad i "trekløver-relationen". Vi ser dog ikke meget udvikling her, da hun blot følger med. Hun formår som sagt i langt højere grad, at give udtryk for hvem HUN er, hun har langt større muligheder ift. udvikling af sproget m.m.

I en ligeværdig barn-barn relation kræver det, at man skiftes til at være i tale - og lytteposition, og at man kan bidrage til legen, så den ikke går i stå, og det var her vores rolle at sørge for, at der var ro og plads til at de to kunne finde hinanden og fordybe sig i deres leg.

På legepladsen har vi masser af plads. Læringsrummet her rummer dog også en masse afgrænsede rum, som er ideelle til rolleleg, hvor børnene kan fordybe sig uforstyrret. Vi har ikke meget funktionsbestemt legetøj, hvilket også kræver en del mere kommunikation, da børnene er nødt til at forestille sig og forhandle om, hvilke genstande der skal bruges og hvad de skal bruges til.

Som børnene bruger deres fantasi i legen, er det vigtigt at vi voksne bruger vores indlevelsesevne og anerkender børnenes idéer, lige som det er vigtigt at vi giver noget af os selv og vækker nysgerrighed når vi f.eks. læser højt og digter fantasifortællinger. En anden situation hvor vi med kropssprog, mimik og toneleje er sproglige rollemodeller, er i spisesituationen i børnehaven. Her bruger vi rim og remser som optakt og afslutning på madro i starten af måltidet: "*en-to-madro og vi tæller til ti-madro er forbi*".

Denne situation kræver, at børnene bruger deres nonverbale sprog i kommunikationen med hinanden, og er bevidste om deres krop og hvad den udtrykker.

Man skal kunne mærke sig selv kropsligt og kunne være blandt andre, for at indgå i relationer. Vi skal hjælpe børnene til at sætte ord på hvordan det føles i kroppen, hvad der er rart/ikke rart. Hvis kroppen ikke er i ro, er det svært at fokusere på kommunikation og positive relationer.

Krop, sanser og bevægelse i Børnehuset Næsdal

Pædagogiske mål:

- Det pædagogiske læringsmål skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops – og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Som nævnt i afsnittet *"Sansemotorik"* i vores pædagogiske grundlag, er sansemotorikken vores primære tilgang til det enkelte barn og børnegruppens trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Det lille barn oplever og erfarer verden gennem sin krop og sine sanser, og al kommunikation og relationsdannelse foregår ud fra kroppen. Det er således gennem kroppen at barnet erfarer *"hvem er jeg"* og gennem spejling *"hvem er jeg, i forhold til dig"*.

At være tryk i sin krop er fundamentet for erfaring, viden og følelsesmæssige og sociale processer – kort sagt grundlaget for fysisk og psykisk trivsel. Børnenes kropslige kompetencer har indflydelse på valg af lege og udfoldelse og især opfattelsen af sig selv, i dagligdagens situationer.

Derfor er det vigtigt, at vi opstiller inspirerende læringsmiljøer, som inviterer til fysisk udfoldelse, og at vi selv er aktive sammen med børnene.

I motorikrummet har pædagogen T opstillet en motorikbane til en lille gruppe af de ældste vuggestuebørn. Banen består af mange udfordringer, hvor de 3 primære sanser skal aktiveres. Der er ting der skal klatres op på, hoppes ned fra, drejes rundt i, og forskelligt underlag til de bare tæer – tæppestykker der kradser, tæppestykker hvor tæerne synker i, hårdt, blødt og glat.

Første runde får børnene selv lov at prøve, og alle vil gerne være med. Nogle har nemt ved det og klarer det hele selv, andre skal have en hånd igennem banen og andre igen stopper halvvejs igennem og starter forfra. Pigen R går straks i gang med banen, hun klatrer hurtigt op på den højeste bobles, mister balancen og falder ned på madrassen. Uden at sige noget til det, rejser hun sig op og løber videre hen over balancebommen, glider og falder igen ned. Da hun når til snurretoppen, giver T hende en langsom snurretur, men når kun en enkelt gang rundt, så siger R nej og kravler ud.

Pigen M får en hoppetur på den store yogabold, med T's hænder støttende på hendes hofter. M nynner i takt til de hop hendes krop gør. Da T ligger hende ned på maven på bolden, bliver hun stille og søger øjenkontakt med T, og da hun bliver lagt på ryggen på bolden, spænder hun op i kroppen og stirrer med store øjne på T.

Drengen N har fra starten svært ved at klare forhindringerne. Han vil helst ikke have hovedet nedad og han hænger i T's arm da hun hjælper ham gennem banen. Den langsomme tur i snurretoppen nyder han, og vil gerne have mere.

Motorikbanen er på mange måder et arbejdsredskab, hvor vi kan se, både hvad barnet mestrer, hvor det er svært og nogle gange også hvor der kan sættes ekstra ind, for at hjælpe barnet, hvis der er noget barnet bevidst undgår. Samme motorikbane blev opstillet flere dage i træk, og inden børnene kom ind i rummet, fik de hver især lidt ekstra stimuli på de primære sanser. R som havde meget travlt og ikke kunne lide det stille, fik dybe tryk og ledsammenstød, så der var mere ro i kroppen. M som rigtig gerne ville det hele, blev vendt på hovedet, fik snurreture og slog kolbøtter, så hun havde været ude i uvante positioner inden flere ture på bolden. N som havde svært ved at få kroppen rigtig med sig, blev vækket på sine sanser med både snurreture, ledsammenstød og venden på hovedet, så kroppen var vækket inden aktiviteten.

Som nævnt i det fælles pædagogiske grundlag gør vi meget ud af, at kende til barnets historie, så vi derigennem ved hvilke motoriske forudsætninger barnet har og hvor vi kan gøre en ekstra indsats. Det kan være et barn med høj arousal, som har brug for at blive hjulpet i ro, ved f.eks. at blive trykket, sidde på en kuglepude og spise, få ledsammenstød inden lur, eller få en tyngdedyne på, så barnet kan mærke hvor kroppen starter og slutter – og derved mærke sig selv.

Vi skal være opmærksomme på, at det ikke kun er passive påvirkninger vi giver, men at vi igennem vores læringsmiljø skal give barnet mulighed for selv at være aktiv, så stimuli både kommer udefra og fra barnet selv.

Den pædagogiske voksne K har planlagt en fodbad og massage hyggestund for to børn med fokus på regulering af arousal. K har gjort sig flere pædagogiske overvejelser inden aktiviteten, og har på dagen udvalgt disse to børn – to udsatte børn med hhv. høj og lav arousal. Aktiviteten foregår i et lille rum, for at skabe muligheden for ro og fordybelse. K har gjort fodbad klar, samt medbragt håndklæder og olie til massage i det lille rum, så hun kan være nærværende i aktiviteten.

Børnene sætter sig op og stikker fødderne i vandet. K har puttet lidt sæbe i vandet, så det skummer, når vi tænder for fodbadet. Efter forholdsvis kort tid synes begge børn at de er færdige, men K opfordrer til at børnene bliver siddende lidt endnu. Herefter begynder S at lege med skummet og skruer op så der kommer endnu mere skum. Begge børn begynder at smøre skummet op ad benene og armene, og begynder herefter at tage skummet op i hænderne, og puste det hen imod hinanden. Den voksne trækker sig lidt tilbage, og hendes rolle er nu at være "bagved" børnene. Hun vælger at følge børnenes spor, og ikke have fokus på det planlagte. Børnene er aktive undervejs, og da legen med skummet ophører, springer S ned og er klar til at modtage massage fra den voksne, imens G hjælper til. S der har en høj arousal får nogle dybe tryk, hvorefter han får bløde berøringer. G der derimod er lavtonus, får en masse dybe tryk, så hun bliver hjulpet til at få vækket kroppen.

Ligesom det er vigtigt, at der er plads og rum til de store kropslige udfoldelser, viser eksemplet ovenover, at det er mindst ligeså vigtigt, at der er plads til de små rum, hvor børnene har mulighed for ro og fordybelse. Der skal kort sagt være plads til kropslig væren og gøren på alle niveauer.

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte stimulering af de tre primære sanser i samarbejde med de fire øvrige sanser. Vi har f.eks. gulvvarme, så vi altid kan have bare tæer, når vi er inde. Særligt hos vuggestuebørnene får børnene tøjet af under spisningen, for at kunne mærke hvad der sker hvis man spilder vand eller mad på sig, eller hvis der er nogle konsistenser, der skal undersøges med andet end bare munden. Herudover har vi en gymnastiksal der er indrettet med ribber, gynger, bolde i alle størrelser og tumlemadrasser, samt gynger i alle vores grupperum. Gyngerne er noget der går igen på vores legeplads – både til afslapning og hygge, men også til vildere lege. Derudover udfordrer og indbyder legepladsen til brug af kroppen, med klatretræer der må kravles højt op i, bakker, legetårn med klatrevæg, samt varieret underlag.

Læringsmiljøet skal ligge op til, at børnene selv udfordrer sig motorisk, men de pædagogiske voksne går også "ved siden af", som aktive rollemodeller, og deler glæden ved at bevæge sig. Det er nemmere at være ude og lege og være aktiv udenfor, hvis man er velstimuleret på sine sanser.

Derfor opfordrer vi børnene til selv at mærke vejret på egen krop, med bare tæer og bare arme, for at gøre sig erfaringer med, hvor meget eller hvor lidt tøj vi kan tage på, når vi skal ud og lege.

Natur, udeliv og science i Børnehuset Næsdal

Pædagogiske mål:

- Det pædagogiske læringsmål skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Da vi tilbringer det meste af vores tid udendørs og det dermed er så stor en del af vores hverdag, gør børnene sig mange direkte sanselige erfaringer. Det er bl.a. okay at løbe ud i bare tæer og mærke at det regner, i stedet for at de pædagogiske voksne bare har lagt regntøjet klar. Det giver børnene en helt anden fornemmelse af naturen, når de får lov at mærke direkte på det våde græs, det varme sand eller den kolde sne.

Uderummet giver et alsidigt læringsmiljø, hvor der er plads til sansning, bevægelse, fantasi, kreativitet, vilde og farlige lege. Der er i højere grad plads til at være vild, som at skubbe og trække store ting, bygge og skabe egne legeverdener ud af materialer fundet på legepladsen - alt dette

kan ske uden at træde ind i andres legeverdener. Samtidig er legepladsen et åbent og socialt rum, hvor børnene kan danne fællesskaber på tværs af alder, køn, kultur og interesser.

Årstidernes og vejrets skiften giver børnene et her-og-nu perspektiv og en fornemmelse for, hvad vores handlinger i naturen kan medføre, som følgende eksempel illustrerer:

Den yngste vuggestuegruppe har sået blomsterfrø i jorden langs hegnet på legepladsen, og har skiftedes til at grave, putte frø i jorden, dække til og vande. "Så kommer der snart smukke blomster op, som vi kan dufte til" siger pædagogen G, og viser børnene billedet af blomsterne på posen. "De vokser ikke op lige nu, men vi kan gå op på bakken og dufte til blomsterne deroppe". Dagen efter løber pigen J på 1,8 år med et stort smil hen til hegnet, kigger ned, slår ud med armene og siger "Næææh". Nu kommer drengen E på 1,7 år, som også var med til at så dagen før, cyklende henover jorden. J bruger stoptegnet med hånden og råber "Stop", og kalder på G. G kommer hen til E og siger "Hov, kan du huske det var dér, vi såede blomster i går?" E kigger på G og derefter ned på jorden, siger "Åh nej!" og skynder sig ned af cyklen, bukker sig ned, klapper jorden og siger "æ æ", og derefter "vand?" "Det var en god idé, kom vi finder vandkanderne". Det hører resten af børnegruppen og står allerede henne ved hylden med vandkanderne, da de andre når derhen.

Som eksemplet viser, får børnene hurtigt medejerskab for vores natur på legepladsen og en fornemmelse af sammenhængen mellem os og naturen, når de selv er med i processen. I

Børnehuset har vi både en planteuge og en høstuge, hvor vi planter og sår vores egne afgrøder.

Undervejs er børnene med til at vande og passe på køkkenhaven, smage på krydderurterne, samt til sidst at høste og lave mad med egne afgrøder.

Generelt er børnene rigtig nysgerrige på naturen og hvad der sker i de forskellige årstider osv.

Bagerst i skoven på vores legeplads var de ældste børnehavebørn begyndt at "skrælle" al barken af et træ. Her måtte vi have en snak om, at træerne ikke kan overleve uden barken, præcis som et menneske, der ikke kan leve uden hud. Vi har en legeplads med masser af dyreliv. På børnenes opfordring vender vi dagligt de store sten for at se efter, hvilke insekter der gemmer sig. Vores rolle er her at stille forstørrelses- og insektglas til rådighed, så børnene på eget initiativ kan undersøge diverse insekter og vi kan være nysgerrige, undersøgende og kigge i opslagsbøger sammen.

I børnehaven har vi en del krible-krable dyr; edderkopper, biller, fluer, regnorme, larver osv. Til gengæld har vi ikke særlig mange snegle. I forbindelse med én af vores naturuger besluttede vi os for, at blive lidt klogere på netop sneglen. Hvilke sneglearter findes der, hvad spiser de, hvordan bevæger de sig osv. Vi ville gerne adoptere lidt snegle til vores legeplads, og derfor havde børnehavebørnene hver især en snegl med i børnehaven. Alle snegle blev personligt markeret, så børnene kunne finde "deres" snegl igen på legepladsen. På dagen hvor børnene havde dem med, blev der lavet et sneglevæddeløb, hvor børnene ivrigt heppede på netop deres snegl. Børnene lærte en del omkring sneglen, og havde et stort ejerskab i denne temauge pga. deres egen medbragte snegl. Vi sang "Mariehønen Evigglad", hvor hun møder Søren snegl – for at fremhæve noget velkendt hos børnene. Vi fulgte sneglene i tiden efter, men vores legeplads var dog ikke et sted sneglene havde lyst til at blive boende.

I vuggestuen undres vi også over naturen og hvad årstider og vejr kan. På vuggestuens legeplads er et af de helt store hit at puste sæbebobler. Der er stor udvikling i, først at skulle mestre mundmotorikken, så sæben rent faktisk bliver til bobler, og herefter i at se hvor boblerne flyver hen og hvor de lander. Man kan prikke til dem med fingrene, med pinde, klappe i hænderne og fange dem. Pludselig en dag fløj de op over taget og helt om på den store legeplads. Så måtte vi lige kigge på træerne og se om blade og grene bevægede sig, så det måske var blæsevejrets skyld. Om morgenen når græsset er dugvådt, sætter boblerne sig fast i græsset, så man rigtig kan trampe på dem, og i regnvejr når vi har regntøj på, sætter de sig sørme også fast på os selv. Og hvad kan vi så gøre, når det er tørt alle vegne, og vi gerne vil trampe på bobler – så vander vi græsset.

Naturen er som sagt en stor del af vores hverdag i Børnehuset, både i børnehaven og vuggestuen, og vi forsøger at skabe sammenhæng mellem vores læringsmiljøer ude og inde. Flere steder i Børnehuset har vi malet træer på væggene, og i træerne bor der f.eks. edderkopper, larver, sommerfugle og mariehøns, som bl.a. bliver brugt som inspiration når vi skal vælge sange og når vi snakker om naturens gang, såvel årstider som "hvem spiser hvem".

Vi oplever mange nuancer af naturen i løbet af året, lige fra en mørk vintermorgen med bålet tændt, regnfulde dage med vandpytter og vådt tøj og til varme sommerdage, hvor sandet klistrer sig fast i solcremen. Vi spiser ude så ofte vejret tillader det og børnene inddrages i optællingen af kopper og tallerkener til rullebordet. Vi har desuden fokus på den matematiske opmærksomhed, når børnene tæller til tre inden vi synger, tæller hvor mange vi sidder i rundkredsen til samling og når vi leger købmandsbutik og selv laver pengesedler.

Vi har som sagt altid prioriteret udelivet højt i børnehuset, men særligt de betingelser som covid-19 har medført, har gjort at flere af de kreative aktiviteter og æstetiske udtryk er rykket ud i naturen.

Kultur, æstetik og fællesskab i Børnehuset Næsdal

Pædagogiske mål:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og som aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Med naturen som vores primære læringsmiljø, møder børnene dagligt en masse direkte sanselige indtryk. Vi starter dagen ude i mørket og kulden, men formår at skabe hygge og tryghed med en masse lys, varme fra bålet og stille stunder inden lyset bryder frem og dagens aktiviteter går i gang. Naturen giver foranderlige farver, lyde og lugte – den er dynamisk, hvor det indenfor forbliver nogenlunde ens. Naturen er en kunstnerisk skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser. Vi skal sørge for, at børnene har mulighed for, at udtrykke sig på mange forskellige måder, ved at stille redskaber og materialer til rådighed.

På vores legeplads skaber vi rammerne for kreativitet, fantasi og udfoldelse, krop og bevægelse, ved at se mulighederne i børnenes lege og hvordan de kan udvikle disse. Vi bruger naturelementer

til at lege med og ”rydder ikke op”, så børnene har mulighed for at fortsætte en leg over flere dage. Vi giver børnene mulighed for at udfolde sig æstetisk med papir, farvekridt, pap, maling, saks, lim og tuscher. Disse æstetiske læreprocesser finder både sted når børnene udtrykker sig gennem kunsten og når de erkender noget igennem en sansemæssig oplevelse. Et eksempel på dette kunne være følgende:

Vi havde i den ene børnehavegruppe opstillet en pædagogisk aktivitet, hvor børnene på et langt stykke papir, kunne lave fodspor. Børnene blev delt op to og to (nogle af grupperne var lavet med henblik på, at danne nye relationer i børnegruppen). Børnene skulle skiftevis male hinanden under fødderne, hvorefter man skulle sætte sine fodspor på papiret, og gå hen og vaske fødderne i et dejligt vandbad. Det krævede at børnene lyttede til hinanden, da sådanne sanselige indtryk, godt kan være grænseoverskridende for nogle. Da aktiviteten var sat i gang, trådte de pædagogiske voksne lidt tilbage, og børnene fortsatte aktiviteten. De fandt sammen med nye venner, og begyndte at male på hænderne også, så de både kunne sætte fodspor og håndaftryk. Aktiviteten fortsatte længe, og blev for de sidste børn bremset af, at det var frokosttid.

Dagen efter havde det regnet, og der var derfor en masse vandpytter og mudder på legepladsen. De børn som fortsatte længst med aktiviteten dagen før, kom og spurgte, om vi ikke kunne finde den store rulle med papir, for de ville gerne male igen. Den voksne fandt papiret og børnene gik straks i gang. Denne gang blev der sat en masse mudder fodspor og håndaftryk – helt på børnenes eget initiativ.

Denne aktivitet gav børnene en fællesskabsfølelse - de havde givet hinanden sanselige indtryk, ved at male på hinanden, alle havde udtrykt sig ved at sætte hånd- og fodafttryk og det var endt med dette store fælles maleri. Udover det, og fordi det var en succes for alle børn, valgte vi at lave en fernisering for alle forældrene som afslutning. Denne proces var præget af børnenes egen aktivt skabende, eksperimenterende praksis - båret af lyst, kreativitet og fællesskab.

En anden måde at udtrykke sig på gennem kunsten er bl.a. gennem teater. Vi er så heldige i børnehuset, at vi årligt får vist et teaterstykke, som også kan give inspiration til videre leg.

Der er teater i Børnehuset og de ældste vuggestuebørn skal med op og se forestillingen i gymnastiksalen. H på 2 ½ sidder på forreste række, ved siden af pædagogen, da han gerne lige skal se tingene lidt an. Han trykker sig ind til hende da musikken går i gang, men tager ikke blikket fra scenen. Stykket handler om Regnbuebillen Billy, som ikke helt gør som hans mor siger han skal, og han er selv gået ud på eventyr. H begynder at rokke med til musikken, den samme sang som synges igen og igen, og han er én af de første til at grine højlydt, da Billy igen er væk. Da teaterstykket er forbi, får børnene lov at komme op til scenen og sige hej til de "medvirkende", og alle børn får en plakat af Regnbuebillen Billy med hjem. Til frokost bliver der snakket ved om teaterstykket, og H snakker ivrigt med.

Næste formiddag synes H at de skal gå op i gymnastiksalen og se stykket igen, og M må med ham op og kigge, så han kan se at scenen er blevet til gymnastiksal igen. M finder Regnbuebillen Billy som lydbog, og med det samme musikken går i gang, stopper H op og gør store øjne. Han marcherer som den første rundt på stuen i takt til musikken, og flere børn følger trop efter ham. Efterfølgende starter børnene flere gange selv op på legen, eller beder om at få musikken på. H fører an og forklarer flere gange de andre børn, at det jo ikke er alle der skal marchere på række – hvis man er Billy er man blevet væk, og de andre skal finde ham.

Her er det en fælles oplevelse, som særligt har sat sig i den ellers stille H, som normalt ikke går forrest og finder på legene. Musikken og teatret har givet så inspiration til leg, bevægelse, rytme og en masse fælles snakke, og har skabt grobund for, at H kan vise lidt mere af sig selv, sammen med M og sammen med vennerne på årgangen.

Udover de sansemæssige indtryk naturen og børnenes dagligdag giver, har vi i Børnehuset naturligvis også fokus på diverse danske traditioner, som f.eks. Julen, fødselsdage, Påske, Fastelavn, Allehelgens dag og Sankt Hans, som vi fejrer på fineste vis.

Vi har i Børnehuset også selv skabt en del traditioner. Vi afholder Børnehusets fødselsdag, koloni for de ældste børn, en børnefest for børnehavebørnene med overnatning for den ældste årgang. Det er de ældste børn der planlægger festen, og i denne planlægning er børnene med til at vælge menu, udsmykning, billetter og hvilken voksen man gerne vil sove i nærheden af, så det på denne måde bliver en demokratisk proces. Vi er opmærksomme på, at børnene har forskellige forudsætninger og livsbetingelser, f.eks. i forhold til om de er trygge ved at overnatte ude, så vi kan møde dem dér hvor de er, og at det er okay at savne. Vi forsøger at favne alle forskelligheder og rumme alle følelser, store som små, på en anerkendende og omsorgsfuld måde.

Alt dette er hvad vi i Børnehuset Næsdal bygger vores hverdag op om, for at give vores børn den bedste start og de bedste forudsætninger for optimal trivsel, læring, udvikling og dannelse, særligt gennem en sansemotorisk tilgang til det enkelte barn og børnegruppen, med udgangspunkt i børnenes perspektiv.